

HUMANISTIEK

UNIVERSITEIT VOOR HUMANISTIEK

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0733

© 2019 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHEROPLEIDING HUMANISTIEK EN DE MASTEROPLEIDINGEN HUMANISTIEK, EN ZORGETHIEK EN BELEID VAN DE UNIVERSITEIT VOOR HUMANISTIEK	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDINGEN	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING.....	6
SAMENSTELLING VAN HET PANEL	6
WERKWIJZE VAN HET PANEL.....	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL.....	9
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE UITGEBREIDE OPLEIDINGSBEOORDELING.....	17
BIJLAGEN	41
BIJLAGE 1: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER	43
BIJLAGE 2: BEOOGDE LEERRESULTATEN.....	47
BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S	53
BIJLAGE 4: BEZOEKPROGRAMMA	56
BIJLAGE 5: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	57

Dit rapport is vastgesteld op 17 september 2019

RAPPORT OVER DE BACHEROPLEIDING HUMANISTIEK EN DE MASTEROPLEIDINGEN HUMANISTIEK, EN ZORGETHIEK EN BELEID VAN DE UNIVERSITEIT VOOR HUMANISTIEK

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2016).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDINGEN

Bacheloropleiding Humanistiek

Naam van de opleiding:	Humanistiek
CROHO-nummer:	56105
Niveau van de opleiding:	bachelor
Orientatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum:	01/11/2019

Masteropleiding Humanistiek

Naam van de opleiding:	Humanistiek
CROHO-nummer:	66105
Niveau van de opleiding:	master
Orientatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum:	01/11/2019

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid

Naam van de opleiding:	Zorgethiek en Beleid
CROHO-nummer:	60953
Niveau van de opleiding:	master
Orientatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum:	01/11/2019

Het bezoek van het visitatiepanel Humanistiek aan de van Universiteit voor Humanistiek vond plaats op 13 en 14 juni 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Universiteit voor Humanistiek
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	niet aangevraagd

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 3 december 2018 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bacheloropleiding Humanistiek en de masteropleidingen Humanistiek, en Zorgethiek en Beleid beoordeelde bestond uit:

- Em. prof. dr. P. (Paul) Schotsmans, emeritus hoogleraar Medische Ethiek aan de Faculteit Geneeskunde van de KU Leuven (België) [voorzitter];
- Drs. C.F.P.L. (Cécile) Cappetti, onderwijskundige, programmamanager en adviseur Programma LifeLong Learning aan de Universiteit Utrecht;
- B. (Bernadette) van den Heuvel, MA, is raadgever ouderenzorg aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- Drs. G. (Gerjos) Hengelaar, is humanistisch raadsman bij de Krijgsmacht en stafmedewerker inhoudelijk beleid;
- G. (Gweny) Jongebloed, BA, is sinds 2018 masterstudente Youth Studies aan de Universiteit Utrecht [student-lid].

Het panel werd ondersteund door drs. J. (José) van Zwieten, die optrad als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

Vorbereiding

De bacheloropleiding Humanistiek, de masteropleiding Humanistiek en de masteropleiding Zorgethiek en Beleid van de Universiteit voor Humanistiek maken onderdeel uit van de visitatie Humanistiek. In juni 2019 beoordeelde het panel de drie opleidingen.

De projectleiders van de visitatie Humanistiek waren Dr. A. (Anna) Sparreboom en A.P. (Anke) van Wier, MA, medewerkers van QANU. Tijdens het bezoek aan de Universiteit voor Humanistiek werd het panel ondersteund door Drs. José van Zwieten, freelance medewerker van QANU. De projectleider en secretaris voerden regelmatig overleg.

Op 10 mei 2019 vond een uitgebreid vooroverleg plaats met de voorzitter, Prof. dr. P. (Paul) Schotsmans, waarin de projectleider hem informeerde over de taakstelling en werkwijze van het panel in het algemeen en de rol van de voorzitter in het bijzonder, en een toelichting gaf op de van toepassing zijnde beoordelingskaders.

Op 12 juni 2019 hield het panel zijn startvergadering, waar de projectcoördinator de panelleden informeerde over de taakstelling, algemene werkwijze en de formele kaders. Het panel maakte tijdens de startvergadering afspraken over de werkwijze en wees een vicevoorzitter aan.

Voor elke gespreksronde werden representatieve gesprekspartners geselecteerd. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als bijlage 4.

De opleidingen schreven ter voorbereiding op de visitatie een zelfevaluatierapport. Deze werd na ontvangst door de projectcoördinator gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en vervolgens doorgestuurd aan de panelleden. De panelleden bestudeerden de zelfevaluatierapporten en bijlagen

en formuleerden op basis hiervan vragen en aandachtspunten ter voorbereiding op het bezoek. Ook formuleerden de panelleden per opleiding punten die hen in positieve zin opvielen.

Naast de zelfevaluatierapporten bestudeerde het panel voorafgaand aan het bezoek een selectie van eindwerken. Het panel maakte op basis van de lijst afgestudeerden van de periode 2016-2018 een selectie van 15 eindwerken per opleiding, met een evenwichtige spreiding in cijfers en begeleiders.

Bezoek

Het visitatiebezoek aan de Universiteit voor Humanistiek vond plaats op 13 en 14 juni 2019.

Bij de start van het bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de eerste bevindingen en vragen en aandachtspunten werden besproken en waarin het panel afspraken maakte over de taakverdeling. De panelleden bespraken ook hun bevindingen ten aanzien van de (beoordeling van de) bestudeerde scripties.

Tijdens het bezoek heeft het panel eveneens onderwijs- en toetsmateriaal en verslagen van de opleidings- en examencommissie bestudeerd. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is opgenomen in bijlage 5. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissie en de opleidingscommissie.

Het panel gebruikte het laatste deel van het bezoek voor een intern overleg om de voorlopige bevindingen vast te stellen. Ter afsluiting gaf de voorzitter een korte mondelinge toelichting aan alle belangstellenden, waarin hij de belangrijkste observaties van het panel deelde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de projectleider voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de projectleider het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de projectleider en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan het College van Bestuur van de Universiteit voor Humanistiek.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een Associate Degree-programma, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de basiskwaliteit en vertoont tekortkomingen op meer aspecten.

Voldoende

De opleiding voldoet over de volle breedte van de standaard aan de basiskwaliteit.

Goed

De opleiding steekt systematisch uit boven de basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch ver uit boven de basiskwaliteit en geldt als een internationaal voorbeeld.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Bacheloropleiding Humanistiek

De Universiteit voor Humanistiek (UvH) is een kleine, onafhankelijke, levensbeschouwelijke universiteit. De UvH is in 1989 ontstaan uit het Humanistisch Opleidingsinstituut en is inmiddels uitgegroeid tot kenniscentrum waarin onderwijs en onderzoek plaatsvinden op het gebied van levensbeschouwing, zingeving en de inrichting van een humane samenleving. De UvH wil met de opleidingen vanuit een humanistische inspiratie bijdragen aan een rechtvaardige, zorgzame samenleving waarin alle mensen een zinvol leven kunnen leiden. De UvH heeft volgens het panel met haar opleidingen een sterk onderscheidend profiel. Academische opleidingen op het gebied van zingeving vanuit humanistische grondslag zijn internationaal gezien uniek. De beoogde combinatie van academische, professionele en persoonlijke vorming zou volgens het panel nog duidelijker benut kunnen worden in de externe profilering van de opleidingen.

Het panel stelt vast dat de eindtermen van de bacheloropleiding Humanistiek goed in overeenstemming zijn met de Dublin-descriptoren. De eindtermen zijn uitgewerkt vanuit een eigen domeinspecifiek referentiekader. Het panel concludeert dat de eindtermen qua inhoud, oriëntatie en niveau aansluiten bij nationale en internationale eisen. De opleiding heeft in de eindtermen een zeer duidelijke academische oriëntatie. Ook is de professionele oriëntatie adequaat verwerkt in de eindtermen. De nieuwe eindtermen die de UvH heeft uitgewerkt zijn volgens het panel nog duidelijker in de beoogde leerresultaten voor studenten.

Het panel concludeert dat de academische en professionele oriëntatie van het programma sterk in balans zijn. Het programma maakt het mogelijk passende academische en beroepsvaardigheden te realiseren. Het onderzoek van docenten heeft een zichtbare plek in cursussen en er worden gastdocenten vanuit andere onderzoeksgroepen en vanuit het werkveld betrokken bij het onderwijs. Studiematerialen zijn van wetenschappelijke aard. Het programma van de bacheloropleiding is driejarig en omvat 180 EC. Het programma is opgebouwd langs vier leerlijnen: de zingevingslijn (45 EC), humaniseringslijn (45 EC), onderzoekslijn (42,5 EC plus 10 EC bachelorthesis) en de academische arbeidsmarktgerichte vaardighedenlijn (AAV, 22,5 EC). Tot slot biedt het programma 15 EC keuzeruimte aan die ingevuld kan worden binnen of buiten de UvH. De eerste twee leerlijnen bieden inhoudelijke en theoretische verdieping in twee kernthema's van de opleiding. In de onderzoekslijn ontwikkelen studenten vaardigheid in het opzetten en uitvoeren van filosofisch, historisch en sociaalwetenschappelijk onderzoek. De AAV-lijn voorziet in vaardigheden op het gebied van onder meer gespreksbegeleiding, samenwerking en reflectie. Het panel heeft uit de stukken en de gesprekken geconcludeerd dat de bacheloropleiding Humanistiek een degelijk, samenhangend en compleet programma heeft. De opbouw vanuit duidelijk te onderscheiden leerlijnen biedt studenten een samenhangend overzicht en een adequate basis in disciplines waar de humanistiek uit put. Het biedt studenten voldoende mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te behalen. De kwaliteit van de vakken is volgens het panel adequaat en passend bij het niveau van de opleiding. Het begrip interdisciplinariteit behoeft volgens het panel nog nadere concretisering in de doelstellingen en didactische aanpak die de opleiding hiermee voor ogen heeft.

Het panel beoordeelt de leeromgeving op de UvH als positief. Met name de hechte sfeer en de studentgerichte benadering zorgen ervoor dat studenten zich op prettige wijze kunnen ontwikkelen in hun opleiding. Binnen de colleges wordt veel ingezet op activerende werkvormen en studenten ontvangen veel inhoudelijke feedback op hun opdrachten. Het panel ziet kansen om door middel van ICT het onderwijs nog flexibeler te maken en om hiermee ook doelgroepen van buiten de UvH bij het onderwijs te betrekken. De opleiding heeft 15 EC keuzeruimte waardoor studenten deels een eigen invulling kunnen geven aan hun studieprogramma. Het panel vindt deze keuzeruimte wat beperkt en de mogelijkheid om deze elders in te vullen zou makkelijker gemaakt mogen worden. Er is veel sprake van studievertraging. Dit wordt door sommige betrokkenen niet als problematisch gezien. Het panel deelt de mening van het opleidingsmanagement dat dit wel een punt van aandacht is waarop terecht maatregelen worden ingezet. De studeerbaarheid van het programma is volgens het panel voldoende.

Het panel heeft vastgesteld dat de instroomeisen van de opleiding in voldoende mate aansluiten bij het niveau van de opleiding en bij de beoogde leerresultaten. De opleiding heeft zorgvuldige instroomprocedures. Meer inzet op de naamsbekendheid van de UvH zou de instroom volgens het panel mogelijk meer divers kunnen maken.

Het panel stelt vast dat er voldoende personeel is om de opleidingen van de UvH te verzorgen. Studenten zijn uitermate positief over de kwaliteit en betrokkenheid hun docenten. De onderzoeksexpertise van de staf sluit goed aan bij de inhoud van de opleiding. Meer onderlinge samenwerking zou verder bij kunnen dragen aan het interdisciplinaire karakter. De didactische kwaliteit van het personeel is adequaat. De UvH investeert in BKO en SKO trajecten. Daarnaast is het panel positief over de beoogde extra middelen voor professionaliseringsactiviteiten op onderwijsgebied. Dit wordt onder meer ingezet voor de verbetering van de Engelse taalbeheersing van docenten. Het panel acht daarmee de kwaliteit hiervan voldoende om het groeiend aantal Engelstalige cursussen adequaat te verzorgen.

Het panel heeft vastgesteld dat de huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. Het universiteitsgebouw wordt positief gewaardeerd. De toegang tot met name digitale bronnen is beperkt. Dit is een punt van zorg waarvan het panel hoopt dat dit in de nabije toekomst zal worden verbeterd.

Het panel stelt vast dat de studiebegeleiding in de opleiding goed georganiseerd is. Zowel in het primaire onderwijsproces als in de ondersteunende faciliteiten krijgen studenten goede begeleiding bij hun studie. Het panel constateert dat deze begeleiding door studenten als prettig en betrokken wordt ervaren. Deze draagt volgens het panel bij aan het goed kunnen doorlopen van de opleiding. Ook de informatievoorziening is adequaat. Studiematerialen zijn zeer duidelijk en studenten weten bij wie ze met vragen terecht kunnen.

Het panel stelt dat de kwaliteitszorg op de UvH uitmuntend is en als voorbeeld kan dienen voor andere universiteiten. De universiteit betreft op een zeer zorgvuldige wijze studenten, docenten en werkgevers bij de kwaliteitsborging van de opleidingen. Zij maakt gebruik van een zeer sterke combinatie van instrumenten waarmee de kwaliteit van het onderwijs in beeld wordt gebracht, zowel formeel als informeel. De uitkomsten hiervan worden met betrokkenen besproken en leveren waar nodig direct initiatieven voor verbetering op. Ook de beleidscyclus wordt systematisch doorlopen en draagt sterk bij aan het proactief blijven verbeteren van het onderwijs en aan het continu alert zijn op relevante ontwikkelingen waar de opleidingen op dienen in te spelen. Er is bij betrokkenen op alle niveaus de wens en zeer grote bereidheid om het onderwijs te blijven vernieuwen. Studenten, docenten, de opleidingscommissie en het management leveren hieraan allemaal continu een uitstekende bijdrage. Het panel concludeert dat er een zeer sterke kwaliteitscultuur heerst op de UvH.

Het panel constateert dat de toetsing binnen de bacheloropleiding Humanistiek adequaat is. Toetsing kent een goede mate van variatie die aansluit bij de leerdoelen van de betreffende cursussen. De beoordeling van de bachelorscriptie wordt geëxpliciteerd in een duidelijk beoordelingsformulier. De universiteit heeft een zeer goed functionerend systeem van toetsing, waarvan het panel onder de indruk is. *Peer-review* is vast onderdeel van de toetscyclus en de universiteit investeert op verschillende manieren in toetsdeskundigheid. De opleidingen hebben een goed systeem van toekenning van examinerbevoegdheden en de kwaliteit van beoordeling van scripties is met diverse maatregelen geborgd. De examencommissie heeft, zo concludeert het panel, een duidelijk beeld van haar taken en verantwoordelijkheden. Zij voert deze proactief en weloverwogen uit en heeft duidelijk controle over de toetskwaliteit.

Het panel concludeert op basis van de bestudeerde eindwerken en van de gesprekken met studenten en alumni van de opleiding dat de studenten bij het afronden van hun bacheloropleiding over de hele linie de eindtermen van de opleiding realiseren. De scripties zijn van voldoende tot uitstekend niveau. Afgestudeerden zijn positief over hun opleiding en het panel concludeert dat de opleiding hen goed

heeft voorbereid op een vervolgopleiding of de beroepspraktijk. Bachelorstudenten blijken diverse doorstroommogelijkheden te hebben. Het panel is positief over de mate waarin de opleiding studenten niet alleen academisch vormt, maar ook aan hun persoonlijke ontwikkeling bijdraagt.

Masteropleiding Humanistiek

De Universiteit voor Humanistiek (UvH) is een kleine, onafhankelijke, levensbeschouwelijke universiteit. De UvH is in 1989 ontstaan uit het Humanistisch Opleidingsinstituut en is inmiddels uitgegroeid tot kenniscentrum waarin onderwijs en onderzoek plaatsvinden op het gebied van levensbeschouwing, zingeving en de inrichting van een humane samenleving. De universiteit verzorgt drie academische opleidingen: de bacheloropleiding Humanistiek, de masteropleiding Humanistiek en de masteropleiding Zorgethiek en Beleid (ZEB). De UvH wil met de opleidingen vanuit een humanistische inspiratie bijdragen aan een rechtvaardige, zorgzame samenleving waarin alle mensen een zinvol leven kunnen leiden. De UvH heeft volgens het panel met haar opleidingen een sterk onderscheidend profiel. Academische opleidingen op het gebied van zingeving vanuit humanistische grondslag zijn internationaal gezien uniek. De beoogde combinatie van academische, professionele en persoonlijke vorming zou volgens het panel nog duidelijker benut kunnen worden in de externe profilering van de opleidingen.

Het panel stelt vast dat de eindtermen van de masteropleiding Humanistiek goed in overeenstemming zijn met de Dublin-descriptoren. De eindtermen zijn uitgewerkt vanuit een eigen domeinspecifiek referentiekader. Het panel concludeert dat de eindtermen qua inhoud, oriëntatie en niveau aansluiten bij nationale en internationale eisen. De opleiding heeft in de eindtermen een zeer duidelijke academische oriëntatie. Ook is de professionele oriëntatie adequaat verwerkt in de eindtermen. De nieuwe eindtermen die de UvH heeft uitgewerkt zijn volgens het panel nog duidelijker in de beoogde leerresultaten voor studenten.

Het panel concludeert dat de academische en professionele oriëntatie van het programma sterk in balans zijn. Het programma maakt het mogelijk passende academische en beroepsvaardigheden te realiseren. Het onderzoek van docenten heeft een zichtbare plek in cursussen en er worden gastdocenten vanuit andere onderzoeksgroepen of vanuit het werkveld betrokken bij het onderwijs. Studiematerialen zijn van wetenschappelijke aard.

De masteropleiding Humanistiek is een driejarig programma van 180 EC. Het programma is opgebouwd uit vijf leerlijnen: de humanismelijn (30 EC), de begeleidingslijn (15 EC), de educatielijn (15 EC), de organisatielijn (15 EC) en de onderzoekslijn (22,5 EC). Elke leerlijn bestaat uit een aantal verplichte vakken. In jaar twee en drie kunnen studenten zich verder specialiseren in de begeleidingslijn, de educatielijn en/of de organisatielijn door middel van 37,5 EC aan keuzevakken. Vanuit elk van deze leerlijnen is er een aanbod van een aantal keuzevakken die gericht zijn op de beroepsvaardigheden van studenten. In het tweede jaar doen studenten praktijkervaring op door middel van een stage (22,5 EC). De opleiding wordt afgerond met de masterthesis (22,5 EC). Het programma van de masteropleiding Humanistiek heeft volgens het panel een duidelijke structuur en biedt studenten zowel verdieping als keuzevrijheid bij de verdere ontwikkeling van hun theoretische kennis en beroepsvaardigheden. De geboden verdieping zou versterkt kunnen worden door in de keuzeruimte meer specialisatie te bieden, bijvoorbeeld door middel van samenhangende pakketten keuzevakken gericht op specifieke beroepspraktijken-of velden. Het panel juicht de versterking van de leerlijn Begeleiding toe. Het panel heeft uit de stukken en de gesprekken geconcludeerd dat de masteropleiding Humanistiek een degelijk en compleet programma heeft. Het biedt studenten voldoende mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te behalen. De kwaliteit van de vakken is volgens het panel adequaat en passend bij het niveau van de opleiding. Het begrip interdisciplinariteit behoeft volgens het panel nog nadere concretisering in de doelstellingen en didactische aanpak die de opleiding hiermee voor ogen heeft.

Het panel beoordeelt de leeromgeving op de UvH als positief. Met name de hechte sfeer en de studentgerichte benadering zorgen ervoor dat studenten zich op prettige wijze kunnen ontwikkelen in hun opleiding. Binnen de colleges wordt veel ingezet op activerende werkvormen en studenten ontvangen veel inhoudelijke feedback op hun opdrachten. Het panel ziet kansen om door middel van ICT het onderwijs nog flexibeler te maken en om hiermee ook doelgroepen van buiten de UvH bij het onderwijs te betrekken. De opleiding heeft voldoende keuzeruimte waardoor studenten deels een eigen invulling kunnen geven aan hun studieprogramma. Er is veel sprake van studievertraging binnen de opleiding. Dit wordt door sommige betrokkenen niet als problematisch gezien. Het panel deelt de mening van het opleidingsmanagement dat dit wel een punt van aandacht is waarop terecht maatregelen worden ingezet. De studeerbaarheid van het programma is volgens het panel voldoende.

Het panel heeft vastgesteld dat de instroomeisen van de opleiding in voldoende mate aansluiten bij het niveau van de opleiding en bij de beoogde leerresultaten. De opleiding heeft zorgvuldige instroomprocedures. Er is een premasterprogramma dat de opleiding toegankelijk maakt voor een bredere doelgroep. Het panel is van mening dat het programma niet te veeleisend is voor de instromende studenten. Meer inzet op de naamsbekendheid van de UvH zou de instroom volgens het panel mogelijk meer divers kunnen maken.

Het panel stelt vast dat er voldoende personeel is om de opleidingen van de UvH te verzorgen. Studenten zijn uitermate positief over de kwaliteit en betrokkenheid hun docenten. De onderzoeksexpertise van de staf sluit goed aan bij de inhoud van de opleiding. Meer onderlinge samenwerking zou verder bij kunnen dragen aan het interdisciplinaire karakter. De didactische kwaliteit van het personeel is adequaat. De UvH investeert in BKO en SKO trajecten. Daarnaast is het panel positief over de beoogde extra middelen voor professionaliseringsactiviteiten op onderwijsgebied. Dit wordt onder meer ingezet voor de verbetering van de Engelse taalbeheersing van docenten. Het panel acht daarmee de kwaliteit hiervan voldoende om het groeiend aantal Engelstalige cursussen adequaat te verzorgen.

Het panel heeft vastgesteld dat de huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. Het universiteitsgebouw wordt positief gewaardeerd. De toegang tot met name digitale bronnen is beperkt. Dit is een punt van zorg waarvan het panel hoopt dat dit in de nabije toekomst zal worden verbeterd.

Het panel stelt vast dat de studiebegeleiding in de opleiding goed is georganiseerd. Zowel in het primaire onderwijsproces als in de ondersteunende faciliteiten krijgen studenten goede begeleiding bij hun studie. Het panel constateert dat deze begeleiding door studenten als prettig en betrokken wordt ervaren. Deze draagt volgens het panel bij aan het goed kunnen doorlopen van de opleiding. Ook de informatievoorziening is adequaat. Studiematerialen zijn zeer duidelijk en studenten weten bij wie ze met vragen terecht kunnen.

Het panel stelt dat de kwaliteitszorg op de UvH uitmuntend is en als voorbeeld kan dienen voor andere universiteiten. De universiteit betreft op een zeer zorgvuldige wijze studenten, docenten en werkgevers bij de kwaliteitsborging van de opleidingen. Zij maakt gebruik van een zeer sterke combinatie van instrumenten waarmee de kwaliteit van het onderwijs in beeld wordt gebracht, zowel formeel als informeel. De uitkomsten hiervan worden met betrokkenen besproken en leveren waar nodig direct initiatieven voor verbetering op. Ook de beleidscyclus wordt systematisch doorlopen en draagt sterk bij aan het proactief blijven verbeteren van het onderwijs en aan het continu alert zijn op relevante ontwikkelingen waar de opleidingen op dienen in te spelen. Er is bij betrokkenen op alle niveaus de wens en zeer grote bereidheid om het onderwijs te blijven vernieuwen. Studenten, docenten, de opleidingscommissie en het management leveren hieraan allemaal continu een uitstekende bijdrage. Het panel concludeert dat er een zeer sterke kwaliteitscultuur heerst op de UvH.

Het panel constateert dat de toetsing binnen de masteropleiding Humanistiek adequaat is. Toetsing kent een goede mate van variatie die aansluit bij de leerdoelen van de betreffende cursussen. De beoordeling van de masterscriptie en -stage wordt geëxpliciteerd in een duidelijk beoordelingsformulier. De universiteit heeft een zeer goed functionerend systeem van toetsing, waarvan het panel onder de indruk is. *Peer-review* is vast onderdeel van de toetscyclus en de universiteit investeert op verschillende manieren in toetsdeskundigheid. De opleidingen hebben een goed systeem van toekenning van examinerbevoegdheden en de kwaliteit van beoordeling van scripties is met diverse maatregelen geborgd. De examencommissie heeft, zo concludeert het panel, een duidelijk beeld van haar taken en verantwoordelijkheden. Zij voert deze proactief en weloverwogen uit en heeft duidelijk controle over de toetskwaliteit.

Het panel concludeert op basis van de bestudeerde eindwerken en van de gesprekken met studenten en alumni van de opleiding dat de studenten bij het afronden van hun masteropleiding over de hele linie de eindtermen van de opleiding realiseren. De scripties zijn van voldoende tot uitstekend niveau. Het panel is in een aantal gevallen zeer lovend over de kwaliteit van de scripties. Afgestudeerden zijn positief over hun opleiding en het panel concludeert dat de opleiding hen goed heeft voorbereid op een vervolgopleiding of de beroepspraktijk. Alumni van de masteropleiding zijn zeer goed toegerust en zelfverzekerd in hun functioneren in diverse relevante functies op de arbeidsmarkt. Het panel is positief over de mate waarin de opleiding studenten niet alleen academisch vormt, maar ook aan hun persoonlijke ontwikkeling bijdraagt.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid

De Universiteit voor Humanistiek (UvH) is een kleine, onafhankelijke, levensbeschouwelijke universiteit. De UvH is in 1989 ontstaan uit het Humanistisch Opleidingsinstituut en is inmiddels uitgegroeid tot kenniscentrum waarin onderwijs en onderzoek plaatsvinden op het gebied van levensbeschouwing, zingeving en de inrichting van een humane samenleving. De universiteit verzorgt drie academische opleidingen: de bacheloropleiding Humanistiek, de masteropleiding Humanistiek en de masteropleiding Zorgethiek en Beleid (ZEB). De UvH wil met de opleidingen vanuit een humanistische inspiratie bijdragen aan een rechtvaardige, zorgzame samenleving waarin alle mensen een zinvol leven kunnen leiden. De UvH heeft volgens het panel met haar opleidingen een sterk onderscheidend profiel. Academische opleidingen op het gebied van zingeving vanuit humanistische grondslag zijn internationaal gezien uniek. De beoogde combinatie van academische, professionele en persoonlijke vorming zou volgens het panel nog duidelijker benut kunnen worden in de externe profilering van de opleidingen. Ook de focus op zorgethiek van de master ZEB is volgens het panel zeer onderscheidend en van grote maatschappelijke waarde.

Het panel stelt vast dat de eindtermen van de masteropleiding ZEB goed in overeenstemming zijn met de Dublin-descriptoren. De eindtermen zijn uitgewerkt vanuit een eigen domeinspecifiek referentiekader. Het panel concludeert de eindtermen qua inhoud, oriëntatie en niveau aansluiten bij nationale en internationale eisen. De opleiding heeft in de eindtermen een zeer duidelijke academische oriëntatie. De nieuwe eindtermen die de UvH heeft uitgewerkt zijn volgens het panel nog duidelijker in de beoogde leerresultaten voor studenten.

Het panel concludeert dat het programma van de opleiding ZEB de academische oriëntatie goed reflecteert. Het onderzoek van docenten heeft een zichtbare plek in cursussen en in alle opleidingen worden gastdocenten vanuit andere onderzoeksgroepen of vanuit het werkveld betrokken. Studiematerialen zijn van wetenschappelijke aard. De opleiding slaagt er volgens het panel goed in om op verdiepend niveau studenten academische vaardigheden bij te brengen in het programma. Zij leren in de opleiding zorgpraktijken kritisch en systematisch te beschouwen. De beleidsvormende component van de opleiding zou in de ogen van het panel in het programma uitgebreid mogen worden waarmee ook de professionele oriëntatie van het programma sterker aangezet wordt.

De masteropleiding ZEB is een eenjarig programma van 60 EC. Het programma bestaat geheel uit verplichte cursussen. Het panel vindt deze eenduidige invulling van het programma goed passen bij

de opzet van de opleiding. Het biedt een gefocust en samenhangend curriculum waarmee de beoogde eindtermen goed gerealiseerd kunnen worden. Het programma is volgens het panel een uitstekende uitwerking van de beoogde leerresultaten. Het programma heeft een sterke opbouw vanuit de leerlijnen filosofie en onderzoek die uiteindelijk goed geïntegreerd worden. Studenten worden adequaat ingeleid in de theorie en methodologie van zorgethiek en leren deze op hoog niveau toe te passen in het beschouwen en onderzoeken van de zorgpraktijk. Het panel beveelt de opleiding ten zeerste aan om de beleidscomponent in het programma sterker aan bod te laten komen.

Het panel beoordeelt de leeromgeving op de UvH als positief. Met name de hechte sfeer en de studentgerichte benadering zorgen ervoor dat studenten zich op prettige wijze kunnen ontwikkelen in hun opleiding. Binnen de colleges wordt veel ingezet op activerende werkvormen en studenten ontvangen veel inhoudelijke feedback op hun opdrachten. Het panel ziet kansen om door middel van ICT het onderwijs nog flexibeler te maken en om hiermee ook doelgroepen van buiten de UvH bij het onderwijs te betrekken. Er is in de opleiding veel sprake van studievertraging. Dit wordt door sommige betrokkenen niet als problematisch gezien. Het panel deelt de mening van het opleidingsmanagement dat dit wel een punt van aandacht is waarop terecht maatregelen worden ingezet. De studeerbaarheid van het programma is volgens het panel voldoende.

Het panel heeft vastgesteld dat de instroomeisen van de opleiding in voldoende mate aansluiten bij het niveau van de opleiding en bij de beoogde leerresultaten. De opleiding heeft zorgvuldige instroomprocedures. Meer inzet op de naamsbekendheid van de UvH zou de instroom volgens het panel mogelijk meer divers kunnen maken. Er is premasterprogramma's die de opleiding toegankelijk maken voor een bredere doelgroep. Het panel is van mening dat het programma niet te veeleisend is voor de instromende studenten. Wel zal de beoogde herziening van de premaster ZEB de selectie en voorbereiding van studenten op het masterprogramma verder kunnen verbeteren.

Het panel stelt vast dat er voldoende personeel is om de opleidingen van de UvH te verzorgen. Studenten zijn uitermate positief over de kwaliteit en betrokkenheid hun docenten. De onderzoeksexpertise van de staf sluit goed aan de inhoud van de opleidingen. Docenten verrichten *state-of-the-art* onderzoek en onderhouden een sterk netwerk, zowel in de wetenschap als in het werkveld. Studenten worden hier in de opleiding veel bij betrokken en worden op die manier onderdeel van een boeiende community op het vlak van zorgethiek.

De didactische kwaliteit van het personeel is adequaat. De UvH investeert in BKO en SKO trajecten. Daarnaast is het panel positief over de beoogde extra middelen voor professionaliseringsactiviteiten op onderwijsgebied. Dit wordt onder meer ingezet voor de verbetering van de Engelse taalbeheersing van docenten. Het panel acht daarmee de kwaliteit hiervan voldoende om het groeiend aantal Engelstalige cursussen adequaat te verzorgen.

Het panel heeft vastgesteld dat de huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. Het universiteitsgebouw wordt positief gewaardeerd. De toegang tot met name digitale bronnen is beperkt. Dit is een punt van zorg waarvan het panel hoopt dat dit in de nabije toekomst zal worden verbeterd.

Het panel stelt vast dat de studiebegeleiding in de opleiding goed georganiseerd is. Zowel in het primaire onderwijsproces als in de ondersteunende faciliteiten krijgen studenten goede begeleiding bij hun studie. Het panel constateert dat deze begeleiding door studenten als prettig en betrokken wordt ervaren. Deze draagt volgens het panel bij aan het goed kunnen doorlopen van de opleiding. Ook de informatievoorziening is adequaat. Studiematerialen zijn zeer duidelijk en studenten weten bij wie ze met vragen terecht kunnen.

Het panel stelt dat de kwaliteitszorg op de UvH uitmuntend is en als voorbeeld kan dienen voor andere universiteiten. De opleiding betreft op een zeer zorgvuldige wijze studenten, docenten, alumni en werkgevers bij de kwaliteitsborging van de opleidingen. Zij maken gebruik van een zeer sterke combinatie van instrumenten waarmee de kwaliteit van het onderwijs in beeld wordt gebracht,

zowel formeel als informeel. De uitkomsten hiervan worden met betrokkenen besproken en leveren waar nodig direct initiatieven voor verbetering op. Ook de beleidscyclus wordt systematisch doorlopen en draagt sterk bij aan het proactief blijven verbeteren van het onderwijs en aan het continu alert zijn op relevante ontwikkelingen waar de opleiding op dient in te spelen. Er is bij betrokkenen op alle niveaus de wens en zeer grote bereidheid om het onderwijs te blijven vernieuwen. Studenten, docenten, de opleidingscommissie en het management leveren hieraan allemaal continu een uitstekende bijdrage. Het panel concludeert dat er een zeer sterke kwaliteitscultuur heerst op de UvH.

Het panel constateert dat de toetsing binnen de masteropleiding ZEB adequaat is. Toetsing kent een goede mate van variatie die aansluit bij de leerdoelen van de betreffende cursussen. De beoordeling van de masterscriptie wordt geëxpliciteerd in een duidelijk beoordelingsformulier. De universiteit heeft een zeer goed functionerend systeem van toetsing, waarvan het panel onder de indruk is. *Peer-review* is vast onderdeel van de toetscyclus en de universiteit investeert op verschillende manieren in toetsdeskundigheid. De opleidingen hebben een goed systeem van toekenning van examinerbevoegdheden en de kwaliteit van beoordeling van scripties is met diverse maatregelen geborgd. De examencommissie heeft, zo concludeert het panel, een duidelijk beeld van haar taken en verantwoordelijkheden. Zij voert deze proactief en weloverwogen uit en heeft duidelijk controle over de toetskwaliteit.

Het panel concludeert op basis van de bestudeerde eindwerken en van de gesprekken met studenten en alumni van de opleiding dat de studenten bij het afronden van hun masteropleiding over de hele linie de eindtermen van de opleiding realiseren. De scripties zijn van voldoende tot uitstekend niveau. Het panel is in een aantal gevallen zeer lovend over de kwaliteit van de scripties. Afgestudeerden zijn positief over hun opleiding en het panel concludeert dat de opleiding hen goed heeft voorbereid op de beroepspraktijk. Alumni van de masteropleiding zijn zeer goed toegerust en zelfverzekerd in hun functioneren in diverse relevante functies op de arbeidsmarkt. Het panel is positief over de mate waarin de opleiding studenten niet alleen academisch vormt, maar ook aan hun persoonlijke ontwikkeling bijdraagt.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Humanistiek

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	goed
Standaard 2: Programma, oriëntatie	goed
Standaard 3: Programma, inhoud	voldoende
Standaard 4: Programma, leeromgeving	voldoende
Standaard 5: Instroom	voldoende
Standaard 6: Personeel	voldoende
Standaard 7: Voorzieningen	voldoende
Standaard 8: Begeleiding	goed
Standaard 9: Kwaliteitszorg	excellent
Standaard 10: Toetsing	goed
Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten	voldoende

Algemeen eindoordeel voldoende

Masteropleiding Humanistiek

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	goed
Standaard 2: Programma, oriëntatie	goed
Standaard 3: Programma, inhoud	voldoende
Standaard 4: Programma, leeromgeving	voldoende
Standaard 5: Instroom	voldoende
Standaard 6: Personeel	voldoende

Standaard 7: Voorzieningen	voldoende
Standaard 8: Begeleiding	goed
Standaard 9: Kwaliteitszorg	excellent
Standaard 10: Toetsing	goed
Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten	goed

Algemeen eindoordeel goed

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	goed
Standaard 2: Programma, oriëntatie	goed
Standaard 3: Programma, inhoud	goed
Standaard 4: Programma, leeromgeving	voldoende
Standaard 5: Instroom	voldoende
Standaard 6: Personeel	goed
Standaard 7: Voorzieningen	voldoende
Standaard 8: Begeleiding	goed
Standaard 9: Kwaliteitszorg	excellent
Standaard 10: Toetsing	goed
Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten	goed

Algemeen eindoordeel goed

De voorzitter, Em. Prof. Dr. Paul Schotsmans, en de secretaris, drs. José van Zwieten, van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 17 september 2019

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE UITGEBREIDE OPLEIDINGSBEOORDELING

Organisatiestructuur

De Universiteit voor Humanistiek (UvH) is een kleine, onafhankelijke, levensbeschouwelijke universiteit. De UvH is in 1989 ontstaan uit het Humanistisch Opleidingsinstituut en is inmiddels uitgegroeid tot kenniscentrum waarin onderwijs en onderzoek plaatsvinden op het gebied van levensbeschouwing, zingeving en de inrichting van een humane samenleving. De universiteit verzorgt drie academische opleidingen: de bacheloropleiding Humanistiek, de masteropleiding Humanistiek en de masteropleiding Zorgethiek en Beleid (ZEB). Ook biedt de universiteit twee premasterprogramma's aan (één voor elk van de masteropleidingen) en een postacademische celebrantenopleiding voor professionele begeleiders van rituelen en viering rondom transitie momenten in het leven. De UvH is een bekostigde instelling.

Het onderwijs aan de Universiteit voor Humanistiek valt onder de verantwoordelijkheid van de directeur onderwijs. Deze legt hierover verantwoording af aan het College van Bestuur. Elk van de drie opleidingen heeft een eigen opleidingscoördinator. Deze draagt zorg voor de afstemming met docenten, examinatoren en de directeur onderwijs met betrekking tot de uitvoering en ontwikkeling van de betreffende opleiding. Het onderwijs wordt grotendeels uitgevoerd door docenten die als wetenschappelijk personeel verbonden zijn aan een van de zes leerstoelgroepen van de universiteit. Een deel van het onderwijs wordt verzorgd door juniordocenten. Deze vallen nu nog onder directe verantwoordelijkheid van de directeur onderwijs. Tijdens het bezoek is vermeld dat in de nabije toekomst deze juniordocenten zullen worden aangesteld binnen een leerstoelgroep. De drie opleidingen hebben een gezamenlijke opleidingscommissie en een gezamenlijke examencommissie.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel van de instelling

De UvH wil met de opleidingen vanuit een humanistische inspiratie bijdragen aan een rechtvaardige, zorgzame samenleving waarin alle mensen een zinvol leven kunnen leiden. De UvH heeft haar profiel en positie binnen het nationale en internationale landschap van levensbeschouwelijk onderwijs en onderzoek beschreven in het domeinspecifiek referentiekader (bijlage 1). Daarin is weergegeven dat de humanistische grondslag zowel te interpreteren is als levensbeschouwelijke oriëntatie, als een politiek-moreel streven voor de samenleving en als een levenskunst. Alle drie deze componenten hebben een plek in het onderwijs en onderzoek van de UvH. Het panel vindt het motto van de UvH, '*De mooiste studie is de mens*', zeer goed gekozen. Dit motto vat volgens het panel goed samen wat de universiteit studenten te bieden heeft. Een boeiende en inspirerende opleiding op het gebied van mens en zingeving. Het bezoek maakte duidelijk dat studenten de taal, houding en vaardigheden krijgen aangereikt om zingevingsvraagstukken te identificeren, analyseren en begeleiden.

De opleidingen zijn interdisciplinair georiënteerd in het domein van de geesteswetenschappen (religiewetenschappen, filosofie en geschiedenis) en de sociale wetenschappen (psychologie, sociologie, antropologie en onderwijswetenschappen). Dergelijke opleidingen vanuit een humanistische grondslag zijn volgens het panel internationaal gezien uniek en ook binnen het nationale landschap van levensbeschouwelijke opleidingen heeft de UvH een duidelijke plaats. Het panel is van mening dat de universiteit zich hier nog meer naar buiten toe of in een bredere (inter)nationale context mee zou mogen profileren.

Beoogde leerresultaten

De UvH heeft in het jaar voorafgaand aan het visitatiebezoek de eindtermen van de drie opleidingen herzien. De nieuwe eindtermen gelden vanaf het academisch jaar 2019-2020. Het panel heeft zowel de oude als de nieuwe eindtermen bestudeerd en oordeelt dat deze passend zijn voor het niveau en de oriëntatie van de opleidingen. Doordat alle leerresultaten aan de Dublin-descriptoren zijn gekoppeld expliciteert de instelling ook het gepaste bachelor- dan wel masterniveau van de opleidingen. Het panel concludeert dat de herziening van de eindtermen niet zozeer een inhoudelijke herprofilering behelst, maar vooral een verbeter slag betreft in de formulering van de eindtermen. De oude eindtermen beschreven meer in detail welke inhoud in de betreffende opleiding aan bod komt. De Dublin-descriptoren vormen de basis voor de nieuwe eindtermen. Daardoor zijn de eindtermen meer generiek geformuleerd. De nieuwe eindtermen zijn op deze wijze ook beter toetsbaar, zo constateert het panel. De oude en nieuwe eindtermen zijn opgenomen in bijlage 2 van dit rapport.

Bacheloropleiding Humanistiek

De bacheloropleiding Humanistiek beoogt studenten een brede wetenschappelijke opleiding te bieden op het gebied van de humanistiek. Studenten krijgen een brede basis aangereikt bestaande uit kennis over levensbeschouwelijke tradities en vraagstukken, onderzoeksvaardigheden en professionele vaardigheden. De opleiding is interdisciplinair van opzet; studenten vergaren kennis en vaardigheden vanuit zowel geesteswetenschappelijke disciplines als de sociale wetenschappen. De opleiding behandelt verschillende levensbeschouwelijke tradities, maar richt zich met name op humanistische bronnen en waarden. De aandacht voor professionele vaardigheden dient studenten in staat te stellen om met hun bachelordiploma de arbeidsmarkt op te gaan en daar actief te zijn in het domein van de zingeving en humanisering, bijvoorbeeld in publieke organisaties.

De huidige tien eindtermen geven volgens het panel concreet weer wat de opleiding beoogt. In het zelfevaluatie rapport zijn deze eindtermen gerelateerd aan de Dublin-descriptoren. Daaruit blijkt het academische bachelorniveau van de opleiding. De eindtermen maken ook duidelijk dat de opleiding zich zowel richt op academische als op professionele vorming. Zo omschrijft bijvoorbeeld eindterm 1 de beoogde wetenschappelijke kennis en geeft eindterm 5 weer dat studenten onderzoeksvaardigheden dienen te ontwikkelen. Met betrekking tot de professionele vorming is onder meer omschreven dat de opleiding organisatievaardigheden beoogt bij te brengen en dat studenten leren om communicatieprocessen op individueel, groeps- en organisatieniveau te analyseren en te verbeteren. Volgens het panel blijkt hier goed uit dat de bacheloropleiding naast voorbereiding op een academische vervolgopleiding ook gericht is op toerusting voor een beroepenveld buiten de universiteit. De beoogde professionele vaardigheden zijn volgens het panel passend om op bachelorniveau een functie te kunnen vervullen op het gebied van zingeving en humanisering.

Masteropleiding Humanistiek

De driejarige masteropleiding Humanistiek leidt zingeving- en humaniseringsprofessionals op met een brede academische en levensbeschouwelijke vorming en professionele vaardigheden op het gebied van geestelijke verzorging, organisatieadvies, begeleiding en educatie. De brede vorming vanuit de bacheloropleiding krijgt een verdiepend vervolg met betrekking tot de humanistiek en de hieraan gerelateerde professionele vaardigheden. De opleiding is primair ontstaan en gericht op het ambt van geestelijk verzorger en is geaccrediteerd door de Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorgers. Echter, de doelstellingen van de opleiding zijn breder dan het opleiden voor dit ambt. Daarmee is het profiel van de opleiding ook aantrekkelijk voor studenten die in andere beroepen op het gebied van levensbeschouwelijke en existentiële vragen willen kunnen werken.

De bestaande eindtermen van de masteropleiding beschrijven zeer uitgebreid welke kennis, vaardigheden en attitudes studenten dienen te ontwikkelen. De beschrijving laat in de ogen van het panel voldoende zien dat er een verdiepend niveau wordt beoogd ten opzichte van de bacheloropleiding. Tevens is er expliciet aandacht voor de normatieve professional. De opleiding beoogt studenten enerzijds toe te rusten om een bijdrage te kunnen leveren aan normatief professionele vraagstukken, oftewel vraagstukken rondom normatieve kaders en hoe die richting kunnen geven aan het handelen van professionals. Anderzijds is het streven om studenten zelf te

laten ontwikkelen tot normatieve professional. Dat betekent dat zij een duidelijk beeld dienen te hebben van het eigen normatief kader, hierop kunnen reflecteren en hierover in dialoog kunnen gaan. Deze eindterm sluit volgens het panel goed aan bij het persoonsvormende karakter dat inherent is aan opleidingen die voorbereiden op een levensbeschouwelijk ambt.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid

De UvH beschrijft het doel van de eenjarige masteropleiding ZEB als 'het opleiden van studenten tot academici die op een theoretisch, praktisch, organisatorisch en maatschappelijk niveau antwoord kunnen geven op de vraag wat het moreel goede in de zorg en beleid is, en hoe dit als basis kan dienen voor verbeteringen in de zorg- en welzijnssector'. De opleiding heeft een zeer gerichte focus, zijnde een specifieke visie op zorgethiek: een empirisch gefundeerde, normatieve theorie over zorg en welzijn. Deze politiek-ethische stroming beschouwt zorg als moreel van aard. Zorg heeft in deze opvatting te maken met een goed leven, met en voor anderen, in rechtvaardige instituties. De opleiding beoogt studenten in te leiden in deze zorgethiek en deze theoretische kennis te laten combineren met het doen van kwalitatief-empirisch onderzoek. Deze academische kennis en vaardigheden moeten afgestudeerden in staat stellen om zorgpraktijken conceptueel te analyseren en hier nieuwe perspectieven op te ontwikkelen.

De focus op zorgethiek is volgens het panel een duidelijke keuze. Dit maakt de oriëntatie van de opleiding enerzijds wat beperkt van invalshoek, maar in de context van een eenjarige masteropleiding is dit volgens het panel een sterke keuze. De opleiding kan daarmee een zeer verdiepend en duidelijk academisch karakter hebben. De uitgangspunten van de zorgethiek zijn volgens het panel van grote waarde in het werkveld als aanvulling op het medische model. De opleiding van de UvH is de enige opleiding in Nederland met de focus op dit model. De maatschappelijke relevantie van de opleiding is daarmee groot. De opleiding is weliswaar in opzet niet zo zeer professioneel georiënteerd, maar beoogt studenten wel degelijk toe te rusten voor een gedegen bijdrage aan de zorgpraktijk. Studenten kunnen op basis van zorgethische analyses in de zorgpraktijk adviseren over verbeteringen in deze praktijk, zowel op het operationele, het organisatorische als het beleids-(politieke)niveau. Het panel is van mening dat de opleiding dit profiel nog duidelijker zou mogen uitdragen in de maatschappelijke context.

De twaalf eindtermen van de opleiding ZEB omschrijven volgens het panel duidelijk welke kennis en vaardigheden de opleiding beoogt te realiseren. In het zelfevaluatie-rapport zijn deze gekoppeld aan de Dublin-descriptoren. Het panel constateert dat de eindtermen een duidelijke academische oriëntatie hebben. De opzet is interdisciplinair: studenten dienen kennis te verwerven over levensbeschouwelijke en ethische denkstromingen en over beleid en organisatie in zorg en welzijn. Deze kennis dienen zij te kunnen toepassen in zorgethisch wetenschappelijk en/of praktijkgericht onderzoek en in analyse op maatschappelijk en beleidsniveau van zorgethische problemen.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de eindtermen van zowel de bachelor- als de masteropleiding Humanistiek en van de masteropleiding Zorgethiek en Beleid van de UvH goed in overeenstemming zijn met de Dublin-descriptoren. De eindtermen zijn uitgewerkt vanuit een eigen domeinspecifiek referentiekader. Het panel concludeert dat de eindtermen qua inhoud, oriëntatie en niveau aansluiten bij nationale en internationale eisen. Alle opleidingen hebben in de eindtermen een zeer duidelijke academische oriëntatie. De opleidingen Humanistiek hebben tevens hun professionele oriëntatie adequaat verwerkt in de eindtermen. De nieuwe eindtermen die de UvH heeft uitgewerkt zijn volgens het panel nog duidelijker in de beoogde leerresultaten voor studenten.

De UvH heeft volgens het panel met haar opleidingen een sterk onderscheidend profiel. Academische opleidingen op het gebied van zingeving vanuit humanistische grondslag zijn internationaal gezien uniek. De beoogde combinatie van academische, professionele en persoonlijke vorming zou volgens het panel nog duidelijker benut kunnen worden in de externe profilering van de opleidingen. Ook de focus op zorgethiek van de master ZEB is volgens het panel zeer onderscheidend en van grote maatschappelijke waarde.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'goed'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'goed'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'goed'.

Standaard 2: Programma, oriëntatie

Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

Academische oriëntatie

De opleidingen van de UvH slagen er volgens het panel goed in om het academisch karakter van de opleidingen gestalte te geven in de programma's. Voor alle programma's geldt dat dit in elk geval wordt gerealiseerd doordat het onderwijs voornamelijk wordt verzorgd door docenten met wetenschappelijke expertise die aansluit bij de cursusinhoud.

De academische oriëntatie van de bacheloropleiding is volgens het panel duidelijk waarneembaar in het programma. In de inhoudelijke zingevingsleerlijn en humaniseringsleerlijn krijgen studenten academische theorieën aangereikt. Ook maken zij kennis met actueel wetenschappelijk onderzoek van hun docenten. Onderzoeksvaardigheden doen studenten op binnen de onderzoeksleerlijn. Het panel heeft kennisgenomen van de vakken in de onderzoeksleerlijn. Het stelt dat studenten hiermee goed worden voorbereid op het realiseren van de eindtermen die betrekking hebben op deze verworvenheden. In deze onderzoekslijn doen studenten vaardigheden op om zelf wetenschappelijk onderzoek uit te voeren. In deze leerlijn komen methoden uit zowel geesteswetenschappelijke als sociaalwetenschappelijke disciplines aan de orde. Studenten bekwamen zich in de vijf cursussen uit deze leerlijn, op bachelorniveau, in filosofisch, historisch en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Het panel is positief over het feit dat historisch onderzoek een duidelijk plek heeft in het programma. Het is van mening dat dit een belangrijke basis is voor een academisch bachelorprogramma in de geesteswetenschappen. Ook komen in de onderzoekslijn wetenschapsgeschiedenis en -filosofie op inleidend niveau aan de orde. Als afsluiting van de leerlijn en van de opleiding voeren studenten onder begeleiding een eigen onderzoek uit waarover zij rapporteren in hun bachelorthesis (10 EC). Dit onderzoek kan zowel een geesteswetenschappelijke opzet hebben als een sociaalwetenschappelijke, of een combinatie van beide.

De masteropleiding Humanistiek bouwt wat betreft onderzoeksvaardigheden voort op de onderzoekslijn van de bacheloropleiding. Naast een verdiepend vak Wetenschapsfilosofie bekwamen studenten zich in narratief onderzoek en in mixed-methods onderzoek. Het panel vindt dit een passende invulling van de onderzoekslijn in een masteropleiding. Deze theorie en methoden veronderstellen een basis in wetenschappelijke kennis en vaardigheden en zijn volgens het panel duidelijk van een gevorderd niveau. De inhoud van de cursussen is zodanig vormgegeven dat studenten groepsgewijs oefenen met de betreffende methoden en hier kritisch op reflecteren. Niet alleen in de onderzoekslijn oefenen studenten hun onderzoeksvaardigheden: in een aantal inhoudelijke cursussen dienen studenten onderzoeksmethoden en technieken toe te passen in praktijkopdrachten. Ook in de masteropleiding wordt de onderzoekslijn afgesloten met een individuele thesis (22,5 EC). Gedurende het thesistraject wonen studenten drie gezamenlijke bijeenkomsten bij, waaronder een workshop over het schrijven van een onderzoeksvoorstel. Verder worden zij individueel begeleid bij het opzetten, uitvoeren en rapporteren van hun onderzoek.

De masteropleiding ZEB heeft, zo constateert het panel, ook een duidelijk academische invulling van het programma. De verwevenheid van het onderzoek van docenten in het onderwijs is zeer sterk. Ook schakelen zij vanuit hun onderzoeksmatige contacten internationale gastdocenten in. In de

leerlijn Onderzoek bekwamen studenten zich in het doen van zorgethisch onderzoek en de specifieke methoden die hierin gehanteerd worden. De eerste cursus in deze leerlijn reikt theorie en methoden aan van de fenomenologie en van de etnografie. Studenten werken in de cursus aan een zorgethisch kwalitatief-empirisch onderzoeksvoorstel. In de vervolgcursus Veldonderzoek en veldverkenning passen studenten hun kennis toe in een groepsgewijs uitgevoerd leeronderzoek in de zorgpraktijk. Evenals in de andere twee opleidingen passen studenten hun onderzoeksvaardigheden ten slotte individueel toe in een masterthesis (15 EC). Al met al concludeert het panel dat het programma van de ZEB opleiding, gegeven de omvang van één studiejaar, sterk inzet op het ontwikkelen van kwalitatieve onderzoeksvaardigheden en van een kritisch-analytische houding. Het panel is onder de indruk van het niveau waarop studenten in de verschillende cursussen leren om de werkelijkheid vanuit meerdere perspectieven systematisch te beschouwen.

Professionele oriëntatie

De professionele oriëntatie van de bacheloropleiding Humanistiek is in de ogen van het panel bijzonder sterk in vergelijking met andere academische bacheloropleidingen. De leerlijn Academische Arbeidsmarktgerichte Vaardigheden (AAV) omvat drie cursussen van elk 7,5 EC waarin studenten kennis en vaardigheden opdoen op het gebied van gespreksvaardigheden, samenwerking, presenteren en reflecteren. Ook komt arbeidsmarktorientatie aan de orde in deze cursussen. Studenten bestuderen in dit kader stageverslagen van Humanistiek-studenten en spreken met humanistici op verschillende posities op de arbeidsmarkt. Studenten blijken tijdens het bezoek zeer tevreden over de aanwezigheid van deze AAV-vakken in het curriculum. Zij vinden dat ze goed toegerust worden op dit vlak. Ook zijn deze vakken een plek waar studenten worden aangezet tot reflectie op hun ontwikkeling binnen de opleiding en op hun drijfveren.

Advies- en organisatievaardigheden komen eveneens aan de orde in de twee cursussen Humanisering en de publieke sector. Hierin werken studenten in groepen aan een humaniseringsvraagstuk vanuit een gastorganisatie. In het studentenhoofdstuk in het zelfevaluatierapport valt te lezen dat studenten dit een waardevolle aanvulling vinden op hun studieprogramma. Zij doen hierin vaardigheden en ervaring op die heel relevant worden geacht voor de werkpraktijk.

De tweeledige oriëntatie van de masteropleiding Humanistiek komt volgens het panel duidelijk naar voren in het programma. Naast de academische verdieping is er in verschillende leerlijnen aandacht voor professionele vaardigheden. Dit betreft de leerlijnen Begeleiding, Organisatie en Educatie. Elk van de leerlijnen heeft twee verplichte vakken in het programma, waarna studenten kunnen kiezen om zich middels keuzevakken verder te specialiseren in deze leerlijnen. De leerlijn Begeleiding richt zich op geestelijke verzorging. Deze is de afgelopen jaren versterkt, mede naar aanleiding van input van studenten en alumni. Binnen de keuzerimte is het vak 'Methodieken van geestelijke verzorging' toegevoegd. Hierin zijn ook gastdocenten betrokken die werkzaam zijn als geestelijk verzorger. Het panel is positief over deze versterking, waarmee de voorbereiding op het ambt van geestelijk verzorger stevig wordt neergezet in de opleiding.

Het programma van de masteropleiding ZEB trekt met name studenten die al werkzaam zijn als zorgprofessional. De opleiding is er vooral op gericht hen academisch analytische vaardigheden aan te reiken die hen helpen hun eigen zorgpraktijk en zorgbeleid kritisch te beschouwen. Het programma bevat daarom geen specifieke professionele vaardigheden. Wel is de verbinding met de zorgpraktijk duidelijk in het programma aanwezig door de casuïstiek die onderwerp is van de zorgethische analyses. Het panel complimenteert de opleiding met de keuze om het vak Zorgethisch analyseren open te stellen voor alumni van de opleiding. Deze deelnemers brengen casuïstiek in van hun eigen zorgpraktijk. Op deze wijze versterkt de opleiding de verbinding met de beroepspraktijk.

Het panel merkt wel op dat de beleidscomponent die de titel van de opleiding suggereert minder sterk aanwezig is in het programma. Ook studenten en alumni bevestigen deze indruk. Volgens het panel zou het de opleiding kunnen versterken wanneer nog meer aandacht wordt besteed aan de

wijze waarop zorgethiek kan bijdragen aan beleid op organisatieniveau en op maatschappelijk/politiek niveau.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de drie opleidingen van de UvH een sterke balans hebben tussen academische en professionele oriëntatie van de programma's. De programma's van de bachelor en masteropleidingen maken het mogelijk de passende academische en beroepsvaardigheden te realiseren. Het onderzoek van docenten heeft een zichtbare plek in cursussen en in alle opleidingen worden gastdocenten vanuit andere onderzoeksgroepen of vanuit het werkveld betrokken. Studiematerialen zijn van wetenschappelijke aard. In de programma's van de bachelor- en masteropleiding Humanistiek ontwikkelen studenten onderzoeksvaardigheden uit verschillende wetenschappelijk disciplines. Ook zijn in beide programma's sterke leerlijnen op het gebied van professionele vaardigheden aanwezig. Het panel juicht de versterking van de leerlijn Begeleiding in de masteropleiding toe. Het programma van de masteropleiding ZEB slaagt er volgens het panel goed in om op verdiepend niveau studenten academische vaardigheden bij te brengen. Zij leren in de opleiding zorgpraktijken kritisch en systematisch te beschouwen. De beleidsvormende component van de opleiding zou in de ogen van het panel in het programma uitgebreid mogen worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3: Programma, inhoud

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Het panel heeft voor elke opleiding het curriculum in het zelfevaluatie rapport en de studiegids bestudeerd. Een schematisch overzicht van de curricula zijn opgenomen in dit rapport als bijlage 4. Tijdens het bezoek heeft het panel cursusmaterialen, online leeromgevingen en werkboeken van een selectie van vakken per opleiding bekeken (zie bijlage 5). Ook voerde het panel gesprekken over de inhoud van de programma's met het management, onderwijzend personeel, studenten en alumni van de opleidingen.

In bijlage 3 van het zelfevaluatie rapport is per opleiding schematisch weergegeven hoe de verschillende programmaonderdelen verbonden zijn aan de eindtermen. Het panel heeft deze overzichten bestudeerd en gerelateerd aan de indrukken vanuit de gesprekken en studiematerialen. Op basis hiervan concludeert het panel dat voor alle drie de opleidingen geldt dat de programma's in voldoende mate de eindtermen dekken. Het panel heeft tijdens het bezoek de indruk gekregen dat het opleidingsmanagement en de examencommissie goed zicht hebben op deze relatie tussen de programma's en de eindtermen. De leerlijnen en de inhoudelijke opbouw in vakken zorgen voor samenhangende onderwijsprogramma's en zijn duidelijk afgeleid van de beoogde leerresultaten van de opleidingen.

Het panel vraagt aandacht voor de invulling van interdisciplinariteit in de opleidingen Humanistiek. In het domeinspecifiek referentiekader valt te lezen dat de opleidingen van de UvH interdisciplinair georiënteerd zijn, ook in de gesprekken met het management heeft het panel vernomen dat de UvH studenten interdisciplinair wil opleiden. In de programma's is waarneembaar dat studenten vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines leren analyseren en onderzoeken. Echter, volgens het panel is dit niet zozeer een invulling van het begrip interdisciplinariteit maar van multidisciplinariteit. Om interdisciplinariteit te realiseren is het nodig dat studenten de verschillende disciplines leren te verbinden in hun analyses en benadering van humanistische vraagstukken. Dit vraagt volgens het

panel om een meer doordachte visie op hoe interdisciplinariteit inhoudelijk en didactisch gestalte dient te krijgen in de opleidingen.

Het panel wil haar waardering uitspreken voor de bijzondere keuzevakken die de UvH aan bachelor- en masterstudenten aanbiedt. Het gaat hier om de vakken *Assisteren in UvH-Onderwijs* en *Activiteiten in de UvH-organisatie*. In deze vakken werken studenten onder begeleiding mee aan respectievelijk UvH onderwijs en andere UvH activiteiten. Voor masterstudenten bestaat er tevens het vak *Assisteren in UvH-onderzoek*. Het panel vindt deze vakken een mooie vondst voor zowel studenten als de UvH. De vakken stellen studenten in staat om praktijkervaring op te doen. De cursussen vereisen systematische reflectie op deze ervaring, waardoor de leerervaring wordt versterkt. Voor de UvH leveren deze vakken waardevolle input op van hun eigen doelgroep en efficiënte ondersteunende inzet in de organisatie.

Bacheloropleiding Humanistiek

Het programma van de bacheloropleiding is driejarig en omvat 180 EC. Het programma is opgebouwd langs vier leerlijnen: de zingevinglijn (45 EC), humaniseringslijn (45 EC), onderzoekslijn (42,5 EC plus 10 EC bachelorthesis) en de academische arbeidsmarktgerichte vaardighedenlijn (AAV, 22,5 EC). Tot slot biedt het programma 15 EC keuzeruimte aan die ingevuld kan worden binnen of buiten de UvH.

De eerste twee leerlijnen bieden inhoudelijke en theoretische verdieping in twee kernthema's van de opleiding. In de zingevinglijn komen zingeving en zingevingprocessen vanuit verschillende disciplines aan de orde: religie, filosofie en psychologie. In de humaniseringslijn verdiepen studenten zich in humaniseringsvraagstukken in pluriforme westerse samenlevingen. Ze leren publieke discussies daarover te analyseren en hierin te participeren. De onderzoekslijn en AAV zijn eerder in dit rapport aan de orde gekomen onder standaard 2. Het panel is van mening dat het bachelorcurriculum duidelijk en samenhangend is opgebouwd. Vakken als '*Meaning making in contemporary society*', '*Levensloop in context*' en '*Geschiedenis van het Humanisme*' zijn goede kernvakken die studenten een stevige theoretisch basis geven in het vakgebied. Samen met de onderzoekslijn en de AAV-lijn levert dit volgens het panel een breed en compleet bachelorprogramma op.

Masteropleiding Humanistiek

De masteropleiding Humanistiek is een driejarig programma van 180 EC. Het programma is opgebouwd uit vijf leerlijnen: de humanismelijn (30 EC), de begeleidingslijn (15 EC), de educatielijn (15 EC), de organisatielijn (15 EC) en de onderzoekslijn (22,5 EC). Elke leerlijn bestaat uit een aantal verplichte vakken. In jaar twee en drie kunnen studenten zich verder specialiseren in de begeleidingslijn, de educatielijn en/of de organisatielijn door middel van 37,5 EC aan keuzevakken. Vanuit elk van deze leerlijnen is er een aanbod van een aantal keuzevakken die gericht zijn op de beroepsvaardigheden van studenten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om coaching, mediation, rituele begeleiding en didactische vaardigheden. In het tweede jaar doen studenten praktijkervaring op door middel van een stage (22,5 EC). De opleiding wordt afgerond met de masterthesis (22,5 EC).

De humanismelijn biedt een verdere verdieping in de theorieën op het vlak van zingeving en humanisering die in de bacheloropleiding aan de orde zijn gekomen. De verschillende componenten van het humanisme worden in deze vakken uitgediept: de levensbeschouwelijke component, het humanisme als politiek-moreel streven en het humanisme als levenskunst. De leerlijn biedt in het tweede studiejaar tevens het keuzevak *Media en Zingeving*. Het panel vindt dit keuzevak een goede toevoeging aan het curriculum met een relevante invalshoek op de humanistiek.

Uit de gesprekken met studenten maakt het panel op dat zij het curriculum als interessant en verdiepend ervaren. De driejarige omvang van de masteropleiding blijkt een onderscheidend kenmerk te zijn voor studenten die deze opleiding hebben gekozen. Het biedt hen de gelegenheid om zich zowel academisch als professioneel uitgebreid te ontwikkelen. Ook het panel is van mening dat dit een sterk punt is van de opleiding: het biedt een robuuste basis en verregaande

mogelijkheden voor de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en persoonlijke groei. Tegelijkertijd deelt het panel de opvatting van een deel van de studenten dat de balans tussen specialisatie en brede ontwikkeling nog niet optimaal is in het programma. Zowel voor studenten die als geestelijk verzorger aan de slag willen als voor studenten die een ander beroep ambiëren zou de opleiding een kwaliteitsimpuls kunnen geven door mogelijkheden voor gerichte specialisatie te creëren. Dit kan volgens het panel door middel van 'compartimenteren' van de keuzeruimte. Door een set van keuzevakken samen te stellen die gericht is op een specifiek werkveld zouden studenten zich nog meer verdiepend kunnen ontwikkelen in de door hen beoogde richting.

Masteropleiding ZEB

De masteropleiding ZEB is een eenjarig programma van 60 EC. Het programma bestaat geheel uit verplichte cursussen. Dit is verdeeld in twee leerlijnen: de leerlijn filosofie en de leerlijn onderzoek. Het panel vindt deze eenduidige invulling van het programma goed passen bij de opzet van de opleiding. Het biedt een gefocust en samenhangend curriculum waarmee de beoogde eindtermen goed gerealiseerd kunnen worden.

De basis voor het curriculum wordt gelegd in de eerste cursus van de leerlijn filosofie: *Ethics of care: an introduction*. In deze cursus komt de geschiedenis en ontwikkeling van de zorgethiek aan de orde en de manier waarop deze zich verhoudt tot andere ethische perspectieven. In de vervolgvakken ontwikkelen studenten vaardigheid in zorgethisch reflecteren op beleidsniveau en op het niveau van concrete zorgpraktijken. De aandacht voor het beleidsniveau zou wat het panel betreft nog vergroot mogen worden, waarbij de nadruk zou mogen liggen op de wijze waarop de zorgethiek een rol kan spelen in maatschappelijke- en beleidsprocessen.

De start van de leerlijn onderzoek gaat in op de theoretische onderbouwing van zorgethiek. Deze onderbouwing is in de ogen van het panel sterk aanwezig in de cursus maar ook in het programma als geheel. In de leerlijn doen studenten vervolgens, zoals beschreven onder standaard 2, onderzoeksvaardigheden op die hen in staat stellen om zorgethisch kwalitatief-empirisch onderzoek te doen. De in beide leerlijnen opgedane kennis en vaardigheden worden geïntegreerd in de afsluitende cursus Zorgethisch analyseren. In de cursus gebruiken studenten fenomenologische en etnografische onderzoeksmethoden om de 'geleefde' ervaringen van mensen tijdens belangrijke thematieken in hun levensloop, zoals geboorte en ouderdom, in beeld te brengen. Docenten brengen hierbij hun eigen actuele onderzoek in als studiemateriaal. Studenten en docenten analyseren met elkaar knelpunten in het onderzoek. Studenten passen deze vaardigheden verder toe in hun individuele masterthesis (15 EC).

Het panel vindt dat het programma van de masteropleiding ZEB inhoudelijk sterk in elkaar zit. Er is een weldoordachte opbouw waarin theorie en de toepassing hiervan op de actuele zorgpraktijk hand in hand gaan. Studenten leren op een hoog niveau te analyseren en onderzoeken. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop studenten hun beleving van de opleiding presenteerden. Zij hebben het gevoel sterk te worden uitgedaagd om met behulp van het zorgethisch denkkader te kijken naar ethische vraagstukken in zorg en welzijn. Zij krijgen de taal en technieken aangereikt om deze praktijk te conceptualiseren en zorgvuldig te beschouwen. De opleiding is veeleisend maar geeft hen ook veel voldoening. De sterk academische inslag gaat samen met een goede vertaalslag naar maatschappelijke ontwikkelingen en praktijken, zo concludeert het panel.

Overwegingen

Het panel heeft uit de stukken en de gesprekken geconcludeerd dat de bachelor- en masteropleiding Humanistiek een degelijk en compleet programma hebben. De programma's bieden studenten voldoende mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te behalen. Het begrip interdisciplinariteit behoeft volgens het panel nog nadere concretisering in de doelstellingen en didactische aanpak die de opleidingen hiermee voor ogen hebben.

De opbouw vanuit duidelijk te onderscheiden leerlijnen biedt studenten Humanistiek een samenhangend overzicht en een adequate basis in disciplines waar de humanistiek uit put. Ook

bieden beide programma's goede mogelijkheden om onderzoeks- en beroepsvaardigheden te ontwikkelen. De kwaliteit van de vakken is volgens het panel adequaat en passend bij het niveau van de beide opleidingen. Het programma van de masteropleiding Humanistiek heeft volgens het panel een duidelijke structuur en biedt studenten zowel verdieping als keuzevrijheid bij de verdere ontwikkeling van hun theoretische kennis en beroepsvaardigheden. De geboden verdieping zou versterkt kunnen worden door in de keuzeruimte meer specialisatie te bieden, bijvoorbeeld door middel van samenhangende pakketten keuzevakken gericht op specifieke beroepspraktijken-of velden.

Het programma van de masteropleiding Zorgethiek en Beleid is volgens het panel een uitstekende uitwerking van de beoogde leerresultaten. Het programma heeft een sterke opbouw vanuit de leerlijnen filosofie en onderzoek die uiteindelijk goed geïntegreerd worden. Studenten worden adequaat ingeleid in de theorie en methodologie van zorgethiek en leren deze op hoog niveau toe te passen in het beschouwen en onderzoeken van de zorgpraktijk. Het panel beveelt de opleiding ten zeerste aan om de beleidscomponent in het programma sterker aan bod te laten komen.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'goed'.

Standaard 4: Programma, leeromgeving

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De hechte leeromgeving die de UvH kenmerkt was een rode draad in de gesprekken tijdens het visitatiebezoek. De kleinschaligheid van de afzonderlijke opleidingen en van de universiteit als geheel dragen sterk bij aan de positieve beleving van studenten en stafleden. Studenten voelen zich thuis op de UvH, ze weten zich gekend en gezien. Docenten zijn heel benaderbaar en ook studenten onderling tonen zich betrokken naar elkaar. In de ogen van het panel is dit een groot onderscheidend pluspunt van alle opleidingen. Deze persoonlijke sfeer biedt een veilige basis voor studenten om zich te ontwikkelen. Dit is des te belangrijker bij opleidingen als die van de UvH, gezien het persoonsvormende karakter hiervan.

Een punt van aandacht bij een dergelijke hechte gemeenschap is volgens het panel dat de dit te veel interne gerichtheid van de leeromgeving kan opleveren. Het panel heeft tijdens het bezoek verschillende voorbeelden gehoord van inspanningen om het externe perspectief te versterken. Bijvoorbeeld door middel van excursies, gastcolleges en opdrachten met externe opdrachtgevers. Het panel moedigt de opleidingen aan om deze inspanningen voort te zetten en waar mogelijk uit te breiden. Dit zal ook de externe profilering kunnen versterken.

De studentgerichtheid van de opleidingen is goed te noemen volgens het panel. Studenten krijgen tijdens hun opleiding veel feedback van hun docenten, waardoor zij van formatieve en met name summatieve toetsen zo veel mogelijk leren. Feedback van studenten op het onderwijs wordt zeer serieus genomen. Ook de hiervoor beschreven leergemeenschap draagt bij aan de mate waarin studenten ruimte en ondersteuning krijgen om zich de beoogde leerdoelen eigen te maken. Tijdens hun gesprek met het panel geven studenten aan dat zij in de colleges expliciet ruimte krijgen om aan te geven hoe zij de colleges zelf zouden willen invullen. Waar mogelijk wordt hierop ingesprongen.

Verder is er in de opleidingen Humanistiek keuzeruimte voorzien, waarmee studenten een eigen invulling kunnen geven aan hun programma, passend bij de eigen ambities. Eerder in dit rapport (standaard 3) is al beschreven dat het panel suggereert om de keuzeruimte in de masteropleiding inhoudelijk meer specialiserend in te vullen. Het panel is van mening dat de keuzeruimte in de bacheloropleiding niet optimaal geprogrammeerd is. De omvang hiervan is vrij beperkt (15 EC) en bovendien is deze in het nominale programma parallel aan verplichte cursussen geplaatst. Dit betekent dat studenten die hun keuzeruimte in het buitenland willen invullen hun programma moeten aanpassen en hierdoor mogelijk vertraging oplopen. Ook het volgen van een volledige minor aan een andere universiteit is door de beperkte keuzeruimte lastiger in te passen in een nominaal studieprogramma, aangezien minoren vaak een omvang van 30 EC hebben.

De didactische vormgeving is passend bij het karakter van de opleidingen, maar wordt door het panel als vrij traditioneel beschouwd. Al het onderwijs vindt *face-to-face* plaats. De cursussen hebben meestal vrij klassieke contactvormen: hoor- en werkcolleges en practica. Toch heeft het panel zowel van docenten als van studenten tijdens het bezoek de indruk gekregen dat er in colleges veel sprake is van activerende didactische werkvormen. Ook uit de bestudeerde studiematerialen maakt het panel op dat studenten actief aan de slag gaan met leermaterialen in diverse opdrachten. Er worden bijvoorbeeld referaten gehouden door studenten, debatten georganiseerd, rollenspellen gedaan en andere gespreksvormen geoefend. Studenten werken aan verschillende soorten papers en aan groepsopdrachten.

In de bestudeerde stukken en in de gesprekken is geen melding gemaakt van ontwikkelingen op het gebied van *blended learning*. Volgens het panel biedt het gebruik van ICT in het onderwijs interessante mogelijkheden om de flexibiliteit te vergroten en om ook andere doelgroepen te betrekken bij het UvH onderwijs. Bijvoorbeeld door middel van *Massive Open Online Courses* kan de UvH zich extern profileren met haar unieke onderwijsaanbod. Dit zou ook een mogelijke verdere concretisering kunnen zijn van de beoogde *internationalisation-at-home*. De UvH wil hiermee studenten internationale ervaring op laten doen binnen de UvH zelf. Hier is al een aantal initiatieven voor ondernomen. Door het aantrekken van internationale studenten, door middel van Engelstalig onderwijs en door het inbrengen van internationale thematieken krijgen studenten een internationaal perspectief mee, zonder daarvoor in het buitenland te hoeven studeren.

Het panel heeft geen grote belemmeringen voor de studeerbaarheid van de opleidingen geconstateerd. De UvH heeft een duidelijk jaarrooster met vier onderwijsperiodes van tien weken, waarbij de laatste twee weken bedoeld zijn voor zelfstudie en (her)tentamens. Doorgaans bevat een onderwijsperiode twee parallelle cursussen. In de eerste twee jaren van de bacheloropleiding is de programmering iets afwijkend: in het eerste semester volgen studenten AAV practica, parallel aan twee inhoudelijke cursussen. Dit maakt dat de studielast in deze jaren minder goed gespreid is over het jaar. In het zelfevaluatie-rapport valt te lezen dat sommige studenten om deze reden cursussen uit de eerste semesters van deze jaren uitstellen en daardoor vertraging oplopen. De studielast van cursussen wordt gemonitord in vakevaluaties. Het panel heeft geen aanwijsbare struikelvakken aangetroffen.

Wel blijkt dat studievertraging veel voorkomt in alle opleidingen. Slechts een kwart van de studenten studeert nominaal. Tijdens gesprekken met zowel studenten als stafleden heeft het panel de indruk gekregen dat deze studievertraging algemeen geaccepteerd is. Doordat de opleidingen veel inzetten op persoonlijke reflectie geldt met name voor de Humanistiek opleidingen dat veel studenten periodes doormaken waarin zij tijd willen nemen voor bezinning en daarom minder intensief studeren. Ook geven studenten aan dat zij zogenaamde 'studie-verrijkende' keuzes maken: zij kiezen er bijvoorbeeld voor om extra vakken te volgen, in het buitenland te studeren of bestuurlijke ervaring op te doen. Voor de masteropleiding ZEB geldt dat de studievertraging vaak komt doordat studenten in praktische zin deeltijd studeren om de opleiding te kunnen combineren met werk en gezin. Het management heeft de studievertraging wel op de agenda staan en een aantal zaken ondernomen om dit in te perken. Er is een beroep gedaan op docenten om deadlines strikter te handhaven en studenten die hier niet aan voldoen bij toetsen deel te laten nemen aan de tweede kans. Ook is de

geldigheidsduur van resultaten ingeperkt. Het panel vindt dit adequate maatregelen die al te veel acceptatie van studievertraging mogelijk kan beperken.

Overwegingen

Het panel beoordeelt de leeromgeving op de UvH als positief. Met name de hechte en geëngageerde sfeer en de studentgerichte benadering zorgen ervoor dat studenten zich op prettige wijze kunnen ontwikkelen in hun opleiding. Binnen de colleges wordt veel ingezet op activerende werkvormen en studenten ontvangen veel inhoudelijke feedback op hun opdrachten. Het panel ziet kansen om door middel van ICT het onderwijs nog flexibeler te maken en om hiermee ook doelgroepen van buiten de UvH bij het onderwijs te betrekken. De humanistiek-opleidingen hebben beide keuzeruimte waardoor studenten deels een eigen invulling kunnen geven aan hun studieprogramma. Voor de bacheloropleiding geldt dat het panel deze keuzeruimte wat beperkt vindt en dat de mogelijkheid om deze elders in te vullen makkelijker gemaakt zou mogen worden. Bij alle opleidingen is veel sprake van studievertraging. Dit wordt door de betrokkenen niet als problematisch gezien. Het panel deelt de mening van het opleidingsmanagement dat dit wel een punt van aandacht is waarop terecht maatregelen worden ingezet. De studeerbaarheid van de programma's is volgens het panel voldoende.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

Standaard 5: Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Jaarlijks starten circa 60 studenten aan de bacheloropleiding Humanistiek. De instroom is de afgelopen vijf jaar gegroeid. Toelaatbaar zijn studenten met een vwo-diploma (of internationaal equivalent) en studenten in het bezit van een propedeuse of diploma van een hbo of wo opleiding op bachelor- of masterniveau. Voor hbo-instroom geldt aanvullend een taaleis Engels. Het panel vindt de instroomeisen realistisch en gangbaar voor een brede bacheloropleiding. De meerderheid van de bachelorstudenten stroomt in met een vwo-diploma.

De instroomprocedure voor de bacheloropleiding omvat sinds 2014 een matchingstraject. Aspirant-studenten vullen een online vragenlijst in voorafgaand aan en na afloop van een proefstudeerdag. Op basis hiervan krijgen zij een individueel studiekeuzeadvies. Het panel vindt het te prijzen dat de opleiding op deze manier aankomend studenten zorgvuldig voorziet van voorlichting over hun match met de opleiding.

Om direct in te stromen in de masteropleiding Humanistiek dienen studenten in het bezit te zijn van een bachelordiploma Humanistiek. Studenten met een andere wo-opleiding of hbo-bachelordiploma kunnen via een premasterprogramma instromen. Dit programma bestaat voor wo-gediplomeerden uit 30 EC aan vakken op het gebied levensbeschouwing, ethiek en humanisme. Ook is in de premaster een verkorte versie van de AAV-lijn opgenomen. Hbo-gediplomeerden dienen tevens 15 EC aan onderzoekstraining te volgen. De instroom via het premasterprogramma is de afgelopen jaren sterk gestegen, van 28% naar 51% van de totale instroom. In het zelfevaluatie-rapport is vermeld dat veel van deze studenten in de masteropleiding tegen deficiënties op het gebied van filosofie aanliepen. Om die reden zijn extra-curriculaire colleges 'Inleiding in de filosofie' ontwikkeld die deze studenten in het eerste masterjaar kunnen volgen. Het panel heeft tijdens het bezoek verder geen signalen gekregen die erop wijzen dat studenten vanuit andere bacheloropleidingen in de masteropleiding op problemen stuiten. Het panel concludeert daarom dat de instroomeisen realistisch zijn en dat de

bacheloropleiding en het premastertraject studenten in voldoende mate voorbereiden op de masteropleiding.

De instroom in de masteropleiding ZEB schommelt rond de 30 studenten. Directe toegang tot de opleidingen hebben alumni van de bacheloropleiding Humanistiek, een bachelor of master Theologie, Religiewetenschappen of Wijsbegeerte. Daarnaast zijn studenten toelaatbaar als zij in het bezit zijn van een wo-diploma op het gebied van gezondheidszorg, waarin ten minste 7,5 EC aan wijsgerige ethiek onderdeel uitmaakt van het examenprogramma. Ook stromen studenten in via een premastertraject. Zij combineren de opleiding meestal met een baan in de zorg en hebben in het verleden een hbo-diploma behaald of een niet-verbante wo-opleiding. Dit zorgt voor diverse achtergronden van de studentenpopulatie, hetgeen volgens het panel een duidelijke meerwaarde heeft in het onderwijs. De praktijkervaringen van studenten leveren relevante input voor de colleges en bieden de mogelijkheid om verschillende perspectieven op vraagstukken te belichten.

Ongeveer twee derde van de studenten stroomt in via het premastertraject. Dit programma bestaat uit 30 EC aan inleidende vakken op het gebied van ethiek, levensbeschouwing en humanisering. Hbo-instromers volgen aanvullend 15 EC aan onderzoeksvakken. De opleiding is momenteel bezig met een herziening van het premasterprogramma. De ervaring is dat studenten met een hbo-achtergrond ondanks het succesvol afronden van de premaster moeite kunnen hebben met de filosofische vaardigheden en de Engelse taalbeheersing die het masterprogramma van hen vraagt. Dit lijkt het rendement van de opleiding negatief te beïnvloeden. Het panel ziet dit als een keerzijde van de diverse instroom in de opleiding. Zij heeft bij het bestuderen van eindwerken ook voorbeelden aangetroffen waarin deze zwaktes vielen terug te lezen. Het panel vertrouwt erop dat het nieuwe premasterprogramma de aansluiting met de masteropleiding verder zal verbeteren. Op basis van het gesprek met studenten van de opleiding geeft het panel de opleiding ter overweging mee om in de nieuwe premaster al ruimte te maken voor een inleiding in zorgethiek. Studenten die het huidige programma hebben gevolgd geven aan dat zij pas in het masterprogramma zicht krijgen op wat deze benadering behelst.

Voor alle opleidingen geldt dat de diversiteit van de studentenpopulatie op een aantal vlakken gering is. De ruime meerderheid van de studenten zijn vrouw en er zijn nauwelijks studenten met een migratie-achtergrond. De maatschappelijke doelstellingen van de opleidingen zouden wellicht gebaat zijn bij een meer diverse studentenpopulatie. Het panel heeft in het gesprek met het management vernomen dat dit punt de aandacht heeft, maar dat inspanningen om de instroom te verbreden vooralsnog weinig resultaat opleveren. Ook met het oog hierop geldt de aanbeveling van het panel om meer aandacht te geven aan de externe profilering van de UvH. Meer naamsbekendheid kan bijdragen aan verbreding van de instroom.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de instroomeisen van de opleidingen Humanistiek en ZEB in voldoende mate aansluiten bij het niveau van de opleidingen en bij de beoogde leerresultaten. De opleidingen hebben zorgvuldige instroomprocedures. Meer inzet op de naamsbekendheid van de UvH zou de instroom volgens het panel mogelijk meer divers kunnen maken. Voor beide masteropleidingen zijn er premasterprogramma's die de opleiding toegankelijk maken voor een bredere doelgroep. Het panel is van mening dat de programma's niet te veeleisend zijn voor de instromende studenten. Wel zal de beoogde herziening van de premaster ZEB de selectie en voorbereiding van studenten op het masterprogramma verder kunnen verbeteren.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 5 als 'voldoende'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 5 als 'voldoende'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 5 als 'voldoende'.

Standaard 6: Personeel

Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen*Kwantiteit en beleid*

Het onderwijs in de opleidingen van de UvH wordt grotendeels verzorgd door leden van het wetenschappelijk personeel. Zij besteden circa 50% van hun aanstelling aan onderwijstaken en zijn daarnaast actief in wetenschappelijk onderzoek dat past binnen het onderzoeksprogramma van de UvH. Verder heeft de universiteit 10 docenten en 3 junior docenten in dienst die hun aanstelling vrijwel volledig besteden aan het verzorgen van onderwijs. Onder meer het onderwijs in de AAV-lijn van de bacheloropleiding wordt door hen verzorgd. Het panel is positief over het beleid om junior docenten voor een langere termijn (vier jaar) aan te stellen en hen tijdens de aanstelling veel ruimte te geven voor ontwikkeling op didactisch vlak, onder meer door het doorlopen van het BKO-traject. Dit komt de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs ten goede. Ook biedt het deze medewerkers een aantrekkelijker loopbaanperspectief.

Het panel is verheugd dat er recent drie nieuwe hoogleraren zijn aangetrokken door de UvH, waaronder een hoogleraar op het domein van de geestelijke verzorging. Uit het gesprek met het management heeft het panel opgemaakt dat bij de werving van nieuwe hoogleraren goed gekeken wordt naar de gewenste profielen en hoe deze kunnen aansluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen waar de UvH op in wil springen. In totaal zijn nu 17 hoogleraren aangesteld op onderzoeksgebieden waar het onderwijs van is afgeleid.

De staf-studentratio voor alle opleidingen voldoet in de ogen van het panel om het onderwijs activerend en kleinschalig vorm te geven. Voor de bacheloropleiding is deze 1 : 32, voor de masteropleiding Humanistiek 1 : 28,4 en voor de masteropleiding ZEB 1 : 34,1.

Kwaliteit

De inhoudelijke expertise van het docentencorps is goed te noemen volgens het panel. Het onderwijs sluit nauw aan bij de onderzoeksthema's waarin zij actief zijn waardoor onderzoek en onderwijs een sterke verbinding hebben. Studenten zijn erg te spreken over de expertise van hun docenten. Docenten hebben volgens hen hart voor hun vak, wat enthousiasmerend werkt in de colleges die zij verzorgen. De UvH heeft zes leerstoelgroepen. Dit zijn: Humanisme & Filosofie, Humanistisch Geestelijke Verzorgingsstudies voor een Plurale Samenleving, Burgerschap en Humanisering van de Publieke Sector, Educatie, Wetenschapstheorie, Methodologie & Onderzoeksleer en Zorgethiek. De eerste vijf leerstoelen zijn direct gekoppeld aan de vijf leerlijnen in de masteropleiding. De laatstgenoemde leerstoel is de groep die de masteropleiding ZEB verzorgt. Het panel acht de onderzoekskwalificaties van alle leerstoelen uitstekend. Wel is het van mening dat er meer gestreefd zou mogen worden naar onderlinge synergie bij de leerstoelen die de Humanistiekopleidingen verzorgen. Dit is zeker relevant in het licht van de ambitie van de opleidingen om interdisciplinair onderwijs te verzorgen. Op een aantal vlakken werken docenten uit verschillende leerstoelen al samen, bijvoorbeeld als tweede lezer bij thesissen. Ook worden sommige vakken door docenten vanuit verschillende leerstoelen georganiseerd. Volgens het panel mag deze samenwerking verder gestimuleerd worden. Zoals eerder beschreven is het panel van mening dat integratie van verschillende disciplines nodig is voor de realisatie van interdisciplinariteit in het onderwijs.

Voor de leerstoel Zorgethiek geldt dat deze volgens het panel internationaal toonaangevend is en een uitmuntende staat van dienst heeft in dit domein. Sommige onderzoekers beschikken over unieke wetenschappelijke expertise. De leerstoel ontwikkelt het domein zelf door, recent onder meer middels het opstarten van onderzoek en een netwerk op het vlak van *Respectful maternity care*. Ook heeft de groep een zeer sterk netwerk met andere universiteiten en met zorginstellingen waardoor er nauwe verbinding is met ontwikkelingen elders. De onderzoekers zetten deze contacten ook in voor het onderwijs in de ZEB-opleiding, bijvoorbeeld in de vorm van gastcolleges, Skype-sessies en

leer- of afstudeeronderzoeken. Verder onderhoudt de groep inhoudelijke contacten met alumni en andere geïnteresseerden in het vakgebied via de online community Zorgethiek.nu. Dit geheel aan externe contacten geeft volgens het panel een zeer boeiende dynamiek aan de leeromgeving in deze opleiding.

De didactische expertise van de stafleden is voldoende volgens het panel. Het hebben of verkrijgen van de BasisKwalificatie Onderwijs (BKO) is een vereiste voor nieuw aangestelde leden van het wetenschappelijk personeel. 64% beschikt momenteel over de BKO, 20% zit in het opleidingstraject. Om de BKO te behalen worden docenten na het traject getoetst door een toetsingscommissie waarin 1 intern en 1 extern lid zit. Het panel heeft positieve geluiden gehoord over dit traject. Dit opleidingstraject bevat onder andere workshops op het gebied van toetsing, werkvormen en het geven van hoorcolleges. Het panel is positief over het beleid dat deze workshops ook toegankelijk zijn voor medewerkers die op dat moment niet aan het BKO-traject deelnemen. Ongeveer 17% van het onderwijsgevend personeel heeft de Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO), hetzelfde aantal is bezig met het verkrijgen hiervan. Voor een SKO bestaat de toetsingscommissie uit 2 externe leden.

De onderwijskwaliteiten van stafleden worden onder meer gemonitord door middel van vakevaluaties. Het panel heeft tijdens het bezoek vernomen dat studenten over het algemeen tevreden zijn over de didactische kwaliteit van hun docenten, maar dat in enkele gevallen de vormgeving van het onderwijs wel meer activerend mag zijn. Het panel is van mening dat de UvH zich voldoende inzet om de didactische expertise op peil te houden. Het is verheugd met de plannen om de extra gelden die vrijkomen in het kader van de kwaliteitsafspraken met het ministerie deels in te zetten voor docentprofessionalisering. Dit zou bij kunnen dragen aan didactische vernieuwing, bijvoorbeeld op het gebied van ICT en op het vlak van interdisciplinariteit.

Met het oog op het toenemend aantal cursussen dat in het Engels wordt gegeven, heeft de UvH een Taalbeleid Engels geformuleerd. Dit stelt onder meer de eis dat docenten minimaal niveau C1 dienen te hebben. Voor degenen die dat niveau niet beheersen (en voor andere geïnteresseerden) is bijscholing Engels voorzien. Hoewel er in het zelfevaluatierapport valt te lezen dat enkele studenten het Engelse taalniveau van hun docenten afbreuk vindt doen aan de kwaliteit van sommige colleges, zijn de studenten die het panel tijdens het bezoek geeft gesproken vrij positief over het niveau. Zij ervaren geen problemen ten aanzien van de begrijpelijkheid en toegankelijkheid van de Engelstalige colleges.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat er voldoende personeel is om de opleidingen van de UvH te verzorgen. Studenten zijn uitermate positief over de kwaliteit en betrokkenheid hun docenten. De onderzoeksexpertise van de staf sluit goed aan de inhoud van de opleidingen. Meer onderlinge samenwerking zou verder bij kunnen dragen aan het interdisciplinaire karakter van de opleidingen Humanistiek. Voor de master ZEB geldt dat de docenten *state-of-the-art* onderzoek verrichten en een sterk netwerk onderhouden, zowel in de wetenschap als in het werkveld. Studenten worden hier in de opleiding veel bij betrokken en worden op die manier onderdeel van een boeiende community op het vlak van zorgethiek.

De didactische kwaliteit van het personeel is adequaat. De UvH investeert in BKO en SKO trajecten. Daarnaast is het panel positief over de beoogde extra middelen voor professionaliseringsactiviteiten op onderwijsgebied. Dit wordt onder meer ingezet voor de verbetering van de Engelse taalbeheersing van docenten. Het panel acht daarmee de kwaliteit hiervan voldoende om het groeiend aantal Engelstalige cursussen adequaat te verzorgen.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 6 als 'voldoende'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 6 als 'voldoende'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 6 als 'goed'.

Standaard 7: Voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De UvH is gehuisvest in een gebouw in de historische binnenstad van Utrecht. Het panel heeft tijdens het bezoek een rondleiding gehad door het pand en op die manier een goede indruk gekregen van de faciliteiten. Het panel deelt de mening van studenten dat het karaktervolle UvH-gebouw bijdraagt aan de prettige sfeer die er heerst op de universiteit. Studenten hebben een eigen postvak, er is een binnentuin en studiezolder. Het panel heeft enkele onderwijsruimten gezien en geconstateerd dat de faciliteiten adequaat zijn. De geplande herinrichting van de studiezolder zal naar verwachting tot een prettiger zelfstudieplek leiden. Alleen tijdens tentamenperiode is het aantal zelfstudieplekken beperkt, mede door het nieuwe beleid van de Universiteit Utrecht om in die periodes alleen eigen studenten toegang te verlenen tot studieplekken in de Universiteitsbibliotheek. Het panel vindt het een goede ingreep om in deze periodes een onderwijsruimte beschikbaar te maken voor zelfstudie.

Een belangrijk punt van zorg is de toegang tot studiebronnen. Studenten hebben gemeld dat de beschikbaarheid van het studiemateriaal in de bibliotheek beperkt is. Belangrijker aandachtspunt is dat het voor studenten niet mogelijk is om vanaf de UvH of vanaf huis toegang te krijgen tot digitale artikelen, vanwege het ontbreken van een bibliotheeklicentie. Deze toegang hebben zij enkel vanuit de bibliotheek van de Universiteit Utrecht. Het panel heeft vernomen dat er inspanningen zijn gepleegd om deze situatie te verbeteren, maar dat dit tot op heden nog maar beperkte verbeteringen heeft opgeleverd. Het panel onderschrijft dat dit een punt van zorg is. Goede toegang tot recente academische artikelen is een belangrijke voorziening voor studenten en stafleden.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn voor de realisatie van het programma. Het universiteitsgebouw wordt positief gewaardeerd. De toegang tot met name digitale bronnen is beperkt. Dit is een punt van zorg waarvan het panel hoopt dat dit in de nabije toekomst zal worden verbeterd.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 7 als 'voldoende'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 7 als 'voldoende'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 7 als 'voldoende'.

Standaard 8: Begeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studenten van de UvH krijgen via verschillende kanalen begeleiding bij hun studie. Studenten blijken erg tevreden met de begeleiding die docenten geven binnen vakken. Docenten zijn benaderbaar en geven duidelijke instructie en feedback over opdrachten. De onderwijsinhoudelijke informatievoorziening is volgens het panel goed: vakken hebben heel uitgebreide en duidelijke werkboeken. Ook de elektronische leeromgeving functioneert goed als ondersteuning bij het onderwijs. Bij organisatorische en administratieve vragen over het onderwijs kunnen studenten dagelijks terecht bij de studie-informatiebalie.

Rondom de instroom heeft de bacheloropleiding, zoals vermeld onder standaard 5, een matchingstraject waardoor aspirant studenten een zo goed mogelijk beeld krijgen van de opleiding. Dit opzet van dit traject is goed volgens het panel.

De bacheloropleiding heeft een mentoraat voor eerstejaarsstudenten. Deze mentoren zijn ouderejaarsstudenten die individuele en groepsgewijze ondersteuning bieden, gericht op het eigen maken van studievaardigheden. Mentoren worden hiervoor getraind en begeleid door een docent. Daarnaast zijn de AAV-cursussen in de bacheloropleiding een plek waar studenten reflecteren op hun ontwikkeling en eventuele uitdagingen daarin. Het panel heeft vastgesteld dat studenten deze functie van de AAV-cursussen waarderen en serieus nemen. In de masteropleiding is deze rol met name voorzien in de intervisiegroepen waaraan studenten deelnemen tijdens hun stage.

Studenten van alle drie de opleidingen kunnen terecht bij de studieadviseur wanneer zij problemen ervaren bij het studeren of wanneer zij advies willen over de invulling van hun programma. De studieadviseur organiseert themabijeenkomsten over bijvoorbeeld mogelijkheden om keuzeruimte in te vullen. Er is een inloopsprekkuur en wanneer de studieadviseur problemen signaleert met betrekking tot de studievoortgang van individuele studenten kan zij deze oproepen. Ook adviseert de studieadviseur de directeur onderwijs en de examencommissie over de studeerbaarheid van de opleidingen als geheel. Bij persoonlijke problemen of levensvragen kunnen studenten terecht bij de studentenraadman. Studenten waren erg positief over beide functionarissen in hun gesprek met het panel. Zij ervaren deze ondersteuning als laagdrempelig, betrokken en toereikend.

In het zelfevaluatierapport is eveneens vermeld dat de UvH een serviceovereenkomst heeft met de Universiteit Utrecht (UU), waardoor studenten van de UvH gebruik kunnen maken van een aantal aanvullende diensten op het gebied van studie- en loopbaanbegeleiding. Zij kunnen terecht bij de studentenpsychologen van de UU, bij het *Career Services* centrum en bij het *International Office*. Op het vlak van loopbaanontwikkeling organiseren studenten ook zelf activiteiten. Dit doen zij met een commissie van vrijwilligers onder de noemer 'HumanistiekFabriek'. De Humanistiekfabriek nodigt professionals uit op de UvH en organiseert excursies. Ook richt dit initiatief zich op profilering als humanisticus op de arbeidsmarkt. Het panel vindt dit een charmant initiatief dat in deze vrijblijvende opzet naar tevredenheid blijkt te functioneren.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de studiebegeleiding in de opleidingen goed georganiseerd is. Zowel in het primaire onderwijsproces als in de ondersteunende faciliteiten krijgen studenten goede begeleiding bij hun studie. Het panel constateert dat deze begeleiding door studenten als prettig en betrokken wordt ervaren. Deze draagt volgens het panel bij aan het goed kunnen doorlopen van de opleidingen. Ook de informatievoorziening is adequaat. Studiematerialen zijn zeer duidelijk en studenten weten bij wie ze met vragen terecht kunnen.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 8 als 'goed'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 8 als 'goed'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 8 als 'goed'.

Standaard 9: Kwaliteitszorg

De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Het panel heeft grote waardering voor de kwaliteitscultuur die duidelijk heerst op de UvH. Bij alle geleidingen lijkt sprake van een sterk kwaliteitsbewustzijn en motivatie om zaken waar nodig te

verbeteren. Het panel heeft uit de stukken en de gesprekken veel voorbeelden gehaald van zaken die verbeterd zijn in het onderwijs of de organisatie ervan. Dit gebeurt soms reactief, bijvoorbeeld op basis van geluiden van studenten. Zo is op basis van feedback van studenten en alumni de begeleidingslijn in de masteropleiding versterkt. Er is een onderwijsruimte beschikbaar voor zelfstudie tijdens de onderwijsvrije weken. In de master ZEB is de cursus Zorgethisch Analyseren ontwikkeld om een betere koppeling met de praktijk te leggen dan de cursus die hieraan voorafging. Maar ook proactief onderneemt het management stappen om de opleidingen te verbeteren, doordat de PDCA-cyclus consistent wordt gehanteerd. Zo is besloten om na de herziening van de eindtermen ook de leerdoelen per cursus onder de loep te nemen en waar nodig aan te scherpen in lijn met de nieuwe eindtermen. De opleidingen lijken in dit opzicht uitstekend te profiteren van de kleinschaligheid van de instelling, zonder dat dit afdoet aan de professionaliteit waarmee zaken georganiseerd zijn.

De opleidingscommissie maakte op het panel een frisse indruk. De commissie heeft voorbeelden gegeven van gevraagde en ongevraagde adviezen waarmee zij hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de opleidingen. De commissie volgt de uitkomsten van vakevaluaties consciëntieus op. In algemene zin geeft de commissie blijk van een sterk besef van welke ontwikkelingen er spelen in de opleidingen en van welke rol ze daarin kan spelen. Het panel was verheugd om te horen dat de opleidingscommissie zich zeer serieus genomen voelt door het management.

Naast dit formele orgaan heeft de UvH ook een StudentenForum (StuF) dat zicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs. Dit forum is door studenten opgericht en bestaat uit jaarvertegenwoordigers van alle opleidingen. Zij zijn een laagdrempelig inspraakorgaan en leveren een actieve bijdrage aan de onderwijskwaliteit door de onderwijsorganisatie van feedback te voorzien op allerlei zaken met betrekking tot de inhoud en organisatie van de opleidingen. Het StuF komt maandelijks bijeen en spreekt ook na elke onderwijsperiode met de onderwijsdirecteur en de kwaliteitscoördinator van de UvH. Het panel vindt de sterke rol die het StuF heeft tekenend voor de wijze waarop binnen de UvH omgegaan wordt met de meningen van studenten.

Het onderwijs wordt op verschillende manieren geëvalueerd. De opleidingen evalueren de individuele vakken tussentijds mondeling en aan het eind schriftelijk. Ook de stage en scriptietrajecten worden geëvalueerd. Zoals genoemd spreken jaarvertegenwoordigers van het StuF maandelijks met studenten over hun ervaringen, aan het eind van de opleidingen vullen studenten een curriculumevaluatie in en alumni worden tweemaal per jaar geënquêteerd. Het panel is van mening dat het management op deze wijze een breed en genuanceerd beeld krijgt van hoe de opleidingen ervaren worden. Er is sprake van een zeer goede combinatie van informele en formele informatiekanaal in dit opzicht. Het panel doet nog de suggestie om alert te zijn op eventuele signalen die studenten geven in de reflectieverslagen die zij schrijven over bijvoorbeeld de stage en hun opdracht bij de bachelorcursussen 'Humanisering en de publieke sector'. In de reflectieverslagen die het panel heeft gelezen werd op serieuze wijze geschreven over de werkzame en minder werkzame elementen in deze cursussen. Deze kunnen wellicht nog een aanvullend perspectief geven op de betreffende studieonderdelen.

Ook het werkveld is betrokken bij de ontwikkeling van de opleidingen. Voor de humanistiekopleidingen spreekt de UvH met vertegenwoordigers van het Humanistische Verbond en humanistische hoofden geestelijke verzorging van Justitie en Defensie. In 2017 is er ook een convenant afgesloten met het Ministerie van Defensie en het Humanistisch verbond, om de opleidingen beter af te stemmen op de behoeften van het werkveld van geestelijk verzorgers. Zoals eerder beschreven onderhoudt ook de opleiding ZEB zeer intensieve contacten met alumni en het werkveld.

Het panel heeft vastgesteld dat het beleid van de UvH enerzijds het kader vormt voor de PDCA-cycli van de opleidingen en cursussen. Anderzijds zijn de uitkomsten uit de evaluaties een bron om het beleid bij te sturen. Het panel is van mening dat de opleiding op deze manier de vinger aan de pols houdt van de mate waarin zij bijdraagt aan de realisatie van de strategische doelen van de instelling.

De in de instelling aanwezige rapportagelijnen borgen vervolgens dat intern verantwoording wordt afgelegd over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling.

De opleidingen hebben diverse instrumenten die de kwaliteit van toetsen en beoordelen goed waarborgen. Er wordt onder meer gewerkt met vaste beoordelingsformulieren en met peer-review van toetsen. Deze en andere instrumenten zijn nader beschreven onder standaard tien.

Overwegingen

Het panel stelt dat de kwaliteitszorg op de UvH uitmuntend is en als voorbeeld kan dienen voor andere universiteiten. De opleidingen betrekken op een zeer zorgvuldige wijze studenten, docenten en werkgevers bij de kwaliteitsborging van de opleidingen. Zij maken gebruik van een zeer sterke combinatie van instrumenten waarmee de kwaliteit van het onderwijs in beeld wordt gebracht, zowel formeel als informeel. De uitkomsten hiervan worden met betrokkenen besproken en leveren waar nodig direct initiatieven voor verbetering op. Ook de beleidscyclus wordt systematisch doorlopen en draagt sterk bij aan het proactief blijven verbeteren van het onderwijs en aan het continu alert zijn op relevante ontwikkelingen waar de opleidingen op dienen in te spelen. Er is bij betrokkenen op alle niveaus de wens en zeer grote bereidheid om het onderwijs te blijven vernieuwen. Studenten, docenten, de opleidingscommissie en het management leveren hieraan allemaal continu een uitstekende bijdrage. Het panel concludeert dat er een zeer sterke kwaliteitscultuur heerst op de UvH.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 9 als 'excellent.'

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 9 als 'excellent.'

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 9 als 'excellent.'

Standaard 10: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het panel heeft zich verdiept in het toetsstelsel van de opleidingen van de UvH aan de hand van het zelfevaluatie-rapport, inzage in de beoordelingsformulieren van scripties, inzage in diverse toetsen en beleidsdocumenten en gesprekken met studenten, docenten en de examencommissie.

Toetsing en toetsbeleid

De UvH heeft het toetsbeleid uitgewerkt in de notitie 'Toetsbeleid' uit december 2018. Deze notitie is een opvolging van het toetsbeleid dat was uitgewerkt in het document *Richtlijnen voor de kwaliteit van toetsing en examinering* en het kwaliteitszorgplan uit 2012. Hierin staat beschreven dat toetsing dient te voldoen aan kwaliteitseisen met betrekking tot onder meer validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en organiseerbaarheid. Het systeem van toetsing binnen de UvH behelst met onder meer ingang van academisch jaar 2019-2020 een curriculumdocument per opleiding. In dit document is in kaart gebracht hoe de verschillende cursussen zich verhouden tot de eindtermen en hoe er getoetst wordt. De Directeur Onderwijs en de betreffende opleidingscoördinator bewaken dit document en zorgen voor jaarlijkse actualisering. De examencommissie evalueert deze curriculumdocumenten jaarlijks.

Toetsen worden opgesteld door docenten die door de examencommissie als examinator zijn benoemd. Zij leggen voor hun cursus een toetsdossier aan met daarin onder meer de toets, antwoordmodel, cijferlijsten en correspondentie met betrekking tot *peer-review*. Het panel is zeer te spreken over dit *peer-review* systeem. Elke toets wordt door een collega van feedback voorzien. Ten behoeve van de kwaliteit van deze feedback is er een feedbacklijst opgesteld waarin belangrijke

kwaliteitsaspecten van toetsen zijn opgenomen. Ook wordt bij elke toets een selectie van gemaakte toetsen aan een tweede beoordelaar voorgelegd waarna de twee collega's de beoordelingen met elkaar bespreken.

De afstudeertrajecten van de drie opleidingen kennen een duidelijke opzet, zo constateert het panel. Deze is vastgelegd in de werkboeken van de betreffende cursus. Voor alle eindwerkstukken is een standaard beoordelingsformulier opgesteld. In de bacheloropleiding Humanistiek kiezen studenten voor een afstudeerthema. Zij worden gedurende het thesistraject groepsgewijs begeleid door een docent. In de masteropleidingen kiezen studenten voor een specifiek afstudeeronderwerp. Zij worden gedurende het gehele traject individueel begeleid. Bachelor- en masterscripties worden altijd door minimaal twee beoordelaars onafhankelijk van elkaar beoordeeld. De eerste beoordelaar is de begeleider. De tweede beoordelaar van de bachelorscriptie is een examinerator die meer op afstand toeziet op de kwaliteit. Bij masterscripties Humanistiek is als tweede beoordelaar een mee-lezer betrokken en treedt de examinerator als derde lezer op. Deze laatste stelt het cijfer voor de scriptie vast. De opleidingen werken bewust met wisselende koppels van beoordelaars, om zo de uniformering van beoordeling te versterken. Studenten werken gedurende het thesistraject eerst een onderzoeksvoorstel uit. Dit voorstel wordt door de begeleider en een examinerator beoordeeld. Bij een voldoende beoordeling voert de student het onderzoek vervolgens uit.

In de masteropleiding Humanistiek geldt de stage (met als product het stageportfolio) ook als een eindwerkstuk. Hierbij adviseert de begeleider vanuit de stagepraktijk over het eindcijfer. De stagedocent vanuit de UvH geeft mede op basis van dit advies een eindcijfer. Een mee-lezer geeft onafhankelijk van dit cijfer ook een cijfer. Het definitieve cijfer wordt vastgesteld door een examinerator, op basis van de twee cijfers van de docenten.

De examencommissie heeft criteria opgesteld voor examineratorbevoegdheden. Examineratoren dienen te zijn gepromoveerd, te beschikken over een BKO en een aanstelling te hebben voor minimaal twee jaar. Zij ontvangen bij hun benoeming tot examinerator een instructie van de examencommissie. Ook tijdens hun aanstelling informeert de examencommissie examineratoren periodiek over ontwikkelingen op het gebied van toetsbeleid.

De universiteit investeert in professionalisering op het gebied van toetsing. Zij stimuleert bewustzijn en kennis van toetsmaatregelen onder stafleden door middel van workshops en trainingen. Ook binnen de BKO- en SKO-trajecten komt het onderwerp toetsing aan de orde. Binnen elke opleiding is minimaal één examinerator in het bezit van een Senior Kwalificatie Examinering (SKE). Minimaal eens per twee jaar bespreekt een examinerator een toets met een interne of externe toetsdeskundige.

Het panel is onder de indruk van het toetssysteem binnen de universiteit en de adequate maatregelen die van kracht zijn om de kwaliteit van toetsing en beoordeling te stimuleren en waarborgen. Het toetsbeleid ziet er gestructureerd en duidelijk uit. Uit de gesprekken met het management, de staf en studenten van de opleidingen concludeert het panel dat het toetssysteem naar tevredenheid van de verschillende betrokkenen functioneert. Het panel is tevreden met het brede draagvlak voor het toetsbeleid en ziet dit als indicator voor de heersende kwaliteitscultuur binnen de universiteit.

De opleidingen kennen diverse toetsvormen. In de kritische reflectie is voor elk van de drie opleidingen een overzicht opgenomen van de gehanteerde toetsvorm(en) per opleidingsonderdeel. Het panel constateert dat er een goede variatie in toetsvormen is. Veel cursussen worden op basis van verschillende toetsen beoordeeld. In alle opleidingen is sprake van een mix van schriftelijke tentamens, (onderzoeks)verslagen, presentaties, portfolio's en opdrachten. Uit de gesprekken met studenten en docenten concludeert het panel dat studenten veel (deels tussentijdse) feedback krijgen op hun opdrachten. Scriptieformulieren bevatten doorgaans zeer uitgebreide inhoudelijke onderbouwing op het cijfer. Ook ziet het panel goed terug dat toetsvormen aansluiten bij de leerdoelen van cursussen. De opleidingen Humanistiek zijn onder meer gericht op begeleidingsvaardigheden en persoonsvorming. Dergelijke leerdoelen lenen zich niet voor toetsing door middel van tentamens. Het panel heeft dit aspect ook besproken met de examencommissie. Door middel van reflectie op praktijkervaringen (onder meer in de stages), casuïstiek en essays

dienen studenten hun bekwaamheid en vorming op deze aspecten aan te tonen. Het panel vindt de toetsing op dit vlak passend en stelt vast dat de opleidingen voldoende eisen stellen aan de ontwikkeling van studenten.

Examencommissie

De kwaliteit van toetsing binnen de opleidingen wordt gewaarborgd door de universitaire examencommissie. Deze heeft vijf leden, waaronder één extern lid. De leden vertegenwoordigen de verschillende opleidingen. Het panel concludeert op basis van de bestudeerde documenten en op basis van het gesprek met de commissie dat deze een duidelijk beeld heeft van haar taken en verantwoordelijkheden en dat de leden hard werken om de kwaliteit van toetsing in de gehele universiteit te borgen.

Tijdens het bezoek is het panel duidelijk geworden dat de examencommissie controle heeft over alle aspecten van toetskwaliteit. Na afloop van een onderwijsperiode bekijkt de examencommissie toetsresultaten en de beoordeling van toetsen in cursusevaluaties. Zij neemt periodiek steekproeven van scripties en van toetsdossiers. Op basis van deze audits geeft de examencommissie feedback aan de betrokken docenten en aan de directeur onderwijs en de opleidingscoördinator. Voorts is de examencommissie voornemens om met ingang van collegejaar 2019-2020 elk semester steekproeven te nemen van toetsen om de kwaliteit hiervan te beoordelen. Ook het eerdergenoemde beleid rondom de toekenning van examinerbevoegdheid is volgens het panel een stevig instrument in de borging van de toetskwaliteit en voor de realisatie van de eindtermen.

Op basis van de meest recente audits van scripties is een aantal maatregelen genomen. Beoordelingsformulieren zijn verbeterd en er zijn calibratiesessies ingevoerd waarin scriptiebegeleiders met elkaar spreken over de beoordelingen. Ook heeft de examencommissie aanbevolen om het eindcijfer 5,5 af te schaffen. Het panel onderschrijft deze aanbeveling aan de opleidingen: eindwerkstukken fungeren als toets van het gerealiseerde eindniveau en zijn daarmee dermate belangrijk dat een meer eenduidig cijfer behulpzaam kan zijn om het beoogde eindniveau te bewaken.

Overwegingen

Het panel constateert dat de toetsing binnen de opleidingen Humanistiek en Zorgethiek en Beleid adequaat is. Toetsing kent een goede mate van variatie die aansluit bij de leerdoelen van de betreffende cursussen. De beoordeling van zowel de bachelor- als de masterscriptie wordt geëxpliciteerd in een duidelijk beoordelingsformulier.

De universiteit heeft een zeer goed functionerend systeem van toetsing, waarvan het panel onder de indruk is. *Peer-review* is vast onderdeel van de toetscyclus en de universiteit investeert op verschillende manieren in toetsdeskundigheid. De opleidingen hebben een goed systeem van toekenning van examinerbevoegdheden en de kwaliteit van beoordeling van scripties is met diverse maatregelen geborgd. De examencommissie heeft, zo concludeert het panel, een duidelijk beeld van haar taken en verantwoordelijkheden. Zij voert deze proactief en weloverwogen uit en heeft duidelijk controle over de toetskwaliteit.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 10 als 'goed'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 10 als 'goed'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 10 als 'goed'.

Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek van elke opleiding vijftien studenten geselecteerd van wie de eindwerkstukken zijn bestudeerd, evenals de door de betreffende begeleiders ingevulde beoordelingsformulieren.

Voor de bacheloropleiding Humanistiek geldt de bachelorscriptie als eindwerkstuk waarmee de eerste zes eindtermen worden getoetst. De overige vier eindtermen (gerelateerd aan professionele vaardigheden en leervaardigheden) worden getoetst door middel van de producten van het vak *Humanisering en de publieke sector 2*. In deze cursus werken studenten groepsgewijs aan een adviesrapport en presentatie voor een gastorganisatie en schrijven studenten een individueel reflectiepaper. De door het panel bestudeerde adviesrapporten, reflectiepapers en bachelorscripties zijn van een niveau dat in voldoende mate aansluit bij hetgeen van afgestudeerden verwacht mag worden. Het panel trof twee scripties aan waarvan het niveau naar het oordeel van het panel dicht bij de ondergrens lag van wat er verwacht mag worden van een bachelorscriptie. In beide gevallen was het panel wel van mening dat de scriptie net voldoende was; ook de individuele reflectiepapers van de betreffende studenten waren van voldoende kwaliteit in de ogen van het panel. Het panel is tevens van mening dat in dergelijke gevallen de nieuw voorgestelde ondergrens van het cijfer 6 voor eindwerkstukken (zie standaard 10) een sterkere bewaking van het eindniveau oplevert. De overige eindwerkstukken waren duidelijk van voldoende tot goede kwaliteit.

De overgrote meerderheid van de afgestudeerde bachelors stroomt door naar een masteropleiding. Een kwart van de alumni studeert verder in de masteropleiding Humanistiek. Andere afgestudeerden kiezen voor een masteropleiding aan een andere universiteit. 20% kiest voor een tussenjaar of gaat werken. Het panel concludeert hieruit dat de opleiding studenten in voldoende mate voorbereid op diverse vervolgstappen. Ook in het gesprek met alumni is gebleken dat studenten hun bacheloropleiding sterk waarderen. Zij zijn met name positief over de brede academische en persoonlijke vorming en over de gespreksvaardigheden die zij hebben opgedaan in de bacheloropleiding.

De scripties en stageportfolio's van de masteropleiding Humanistiek die door het panel zijn bestudeerd voldoen volgens het panel ook over de gehele linie aan het te behalen niveau in de opleiding. In alle scripties is sprake van een uitgewerkte probleemstelling en een systematische uitwerking van het onderzoek. Er is een normale spreiding van cijfers aangetroffen, die in lijn zijn met de oordelen van het panel over de bestudeerde scripties. De stageverslagen geven blijk van een professionele houding en een goede bijdrage in de beroepspraktijk waarin de stage is uitgevoerd. De aanwezigheid van een aantal zeer goede eindwerken demonstreert volgens het panel dat de opleiding studenten voorziet van kennis, vaardigheden en gelegenheid om tot hoge prestaties te komen.

Het panel heeft met alumni van de masteropleiding Humanistiek gesproken. Zij waren vrijwel unaniem bijzonder enthousiast over de opleiding en vonden dat deze hen in voldoende mate had voorbereid op de arbeidsmarkt. Met name alumni die werkzaam zijn als geestelijk verzorger voelen zich door de opleiding goed toegerust om hun vak uit te voeren. Het panel is onder de indruk van de zelfverzekerdheid die zij hierover tentoonspreidden. Ook de persoonlijke vorming die een opleiding Humanistiek met zich meebrengt kwam meermaals ter sprake als kwaliteit van de opleiding. In de kritische reflectie zijn resultaten van alumnionderzoek uit 2015 en 2018 weergegeven. Van respondenten in 2018 blijkt 96% betaald werk te verrichten, veelal als geestelijk verzorger of als docent. Het panel concludeert uit de gesprekken met alumni en uit de beschikbare gegevens over het functioneren van alumni zoals beschreven in de kritische reflecties dat de opleiding studenten in goed voorbereiden op de beroepspraktijk.

Ook van de masteropleiding ZEB zijn de scripties van voldoende tot uitstekende kwaliteit, zo constateert het panel. In de selectie waren ook enkele scripties die aan de ondergrens van het

beoogde niveau zaten. Het panel onderschrijft de voldoende die de scripties hebben gekregen, maar deze studenten zouden in de nieuwe normering waarschijnlijk een herkansing hebben moeten maken. Daarmee lijkt mogelijke twijfel over het niveau van dergelijke scripties in de toekomst beter te worden ondervangen. Tegenover deze zwakkere scripties stond ook een aantal zeer sterke scripties. In enkele gevallen vond het panel de scriptie zelfs enigszins ondergewaardeerd. Het panel was zeer onder de indruk van de kwaliteit die de opleiding in een jaar weet te bewerkstelligen.

De meerderheid van studenten ZEB heeft al een betaalde baan bij aanvang van de opleiding. Na afloop van de opleiding heeft 80% een betaalde baan. De alumni waarmee het panel heeft gesproken tijdens het bezoek zijn net als de zittende studenten heel positief over hun opleiding, met name over de academische vorming. Zij gaven aan dat zij tijdens hun opleiding hun onderzoeksvaardigheden goed hebben kunnen versterken. Het panel constateert dat het gerealiseerde eindniveau van de masteropleiding ZEB goed is. Het panel is tevens zeer te spreken over de wijze waarop de opleiding alumni blijvend weet te verbinden aan de opleiding, door middel van de website zorgethiek.nu.

Overwegingen

Het panel concludeert op basis van de bestudeerde eindwerken en van de gesprekken met studenten en alumni van de opleidingen dat de studenten bij het afronden van hun bacheloropleiding en masteropleiding over de hele linie de eindtermen van de opleidingen realiseren. De scripties zijn van voldoende tot uitstekend niveau. Met name in de beide masteropleidingen is het panel in een aantal gevallen zeer lovend over de kwaliteit van de scripties. In de masteropleiding Humanistiek demonstrenen ook de stageverslagen dat studenten zeer goed functioneren in de beroepspraktijk.

Afgestudeerden zijn positief over hun opleiding en het panel concludeert dat de opleidingen hen goed hebben voorbereid op een vervolgopleiding of de beroepspraktijk. Bachelorstudenten blijken diverse doorstroommogelijkheden te hebben. Alumni van de masteropleidingen zijn zeer goed toegerust en zelfverzekerd in hun functioneren in diverse relevante functies op de arbeidsmarkt. Het panel is positief over de mate waarin de opleidingen studenten niet alleen academisch vormen, maar ook aan hun persoonlijke ontwikkeling bijdragen.

Conclusie

Bacheloropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 11 als 'voldoende'.

Masteropleiding Humanistiek: het panel beoordeelt Standaard 11 als 'goed'.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid: het panel beoordeelt Standaard 11 als 'goed'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

De bachelor- en masteropleiding Humanistiek en de masteropleiding Zorgethiek en Beleid van de Universiteit voor Humanistiek zijn alle adequate academische opleidingen die in hun opzet voldoen aan nationale eisen. De opleidingen hebben een uniek profiel dat de universiteit nog sterker zou mogen uitdragen. De eindtermen van de opleidingen zijn helder geformuleerd. De programma's van de opleidingen zijn alle dekkend voor het realiseren van de eindtermen en hebben een passende academische en professionele oriëntatie. In de masteropleiding ZEB is aan te bevelen om de beleidscomponent nadrukkelijker uit te werken in het programma. De programma's van de drie opleidingen zijn samenhangend opgebouwd door middel van duidelijke leerlijnen. De beoogde interdisciplinariteit zou verder geconcretiseerd mogen worden in de invulling van de opleidingen Humanistiek. De opleidingen van de UvH worden alle gekenmerkt door een zeer hechte en geëngageerde sfeer. Studenten krijgen adequate begeleiding tijdens hun studie. De geboden faciliteiten voldoen. Het onderwijs wordt verzorgd door gekwalificeerd en betrokken docenten. De staf in de masteropleiding ZEB heeft zeer sterke onderzoekskwalificaties. Ook beschikken deze docenten over een groot netwerk in het domein dat zij op een stimulerende wijze inzetten binnen het onderwijs. De kwaliteitszorg binnen de UvH is in de ogen van het panel uitmuntend. Toetsvormen

zijn in alle opleidingen voldoende gevarieerd. Het systeem van toetsing is zeer goed vormgegeven en de examencommissie heeft een duidelijk beeld van haar taken en verantwoordelijkheden. Uit de eindwerken van studenten en hun prestaties op de arbeidsmarkt blijkt dat zij de beoogde eindtermen in ruime mate realiseren. De eindwerken in de masteropleidingen zijn in een aantal gevallen van opvallend hoog niveau. Alumni van de masteropleidingen blijken zeer goed toegerust voor het functioneren in de beroepspraktijk.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *bacheloropleiding Humanistiek* als 'voldoende'.

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Humanistiek* als 'goed'.

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Zorgethiek en Beleid* als 'goed'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER

Maart 2019

Inleiding

Dit domeinspecifieke referentiekader schetst de kaders voor de opleidingsprogramma's van de UvH en geeft richting aan de inhoudelijke en strategische keuzes die de UvH maakt. Achtereenvolgens komen aan de orde: de levensbeschouwelijke identiteit van de UvH, het wetenschappelijke domein van de academische opleidingen van de universiteit en de maatschappelijke terreinen en spelers die voor de UvH relevant zijn.

Levensbeschouwelijke identiteit

De UvH is een levensbeschouwelijke universiteit die zich laat inspireren door het humanistische gedachtegoed. De UvH heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een erkend academisch kenniscentrum dat zich toelegt op eigentijdse vragen rondom levensbeschouwing, zingeving en de inrichting van een menswaardige samenleving. De humanistische levensbeschouwelijke waarden zijn richtinggevend voor het onderwijs en het onderzoek van de Universiteit voor Humanistiek, en zijn bepalend voor de wijze waarop de universiteit zich in de samenleving positioneert.

Het humanisme als levensbeschouwing is een zingevingskader dat uitgaat van de waardigheid en relationele autonomie van mensen die fundamenteel kwetsbaar zijn. De waarden vrijheid (veerkrachtige relationele autonomie), verantwoordelijkheid (zorg voor zichzelf, anderen en de wereld), rechtvaardigheid (zorg voor een samenleving met een faire verdeling, rechtvaardige toegang tot instituties en gelijke behandeling), solidariteit (geestelijke en materiële zorg voor elkaar), en pluralisme (waardig samenleven met verschillen) vormen de grondslag en voorwaarden voor een humane, democratische, pluriforme, inclusieve samenleving.

Humanisme is tevens een politiek-moreel streven, gericht op humanisering van de samenleving, en het vergroten van de mogelijkheid dat alle mensen een zinvol, waardig en bloeiend bestaan kunnen leiden (human flourishing), ook in situaties van afhankelijkheid en kwetsbaarheid. Dit veronderstelt een democratisch fundament, waarbij bescherming van minderheden, het omgaan met pluraliteit, en respect voor andersdenkenden centraal staan. Het veronderstelt vrijheid van meningsuiting en een permanente dialoog met andere levensbeschouwelijke, maatschappelijke en politieke stromingen en hun opvattingen over humane organisaties, een humane samenleving en een humane wereldorde.

Het humanisme omvat tot slot de praktische deugd van de levenskunst: het menselijke streven naar een goed, mooi en zinvol persoonlijk leven – ook, of vooral, in moeilijke omstandigheden. De humanistische levensbeschouwing biedt mensen een zingevingskader dat hen helpt om betekenis te geven en te ontlenen aan gebeurtenissen die hen overkomen, en aan hun denken, willen en voelen en handelen. Een humanistisch zingevingskader is principieel open en bestaat uit een samenspel van visie, uitgangspunten, opvattingen, overtuigingen, morele waarden en inspiratiebronnen.

Kernthema's: zingeving en humanisering

De onderwijs- en onderzoeksprogramma's van de UvH richten zich op de twee thema's die het kenobject van de UvH aangeven: zingeving en humanisering. Beide begrippen worden afzonderlijk en in hun onderlinge samenhang onderzocht. Bij zingeving gaat het om de manier waarop mensen hun houding tegenover het leven en de samenleving bepalen. Bij humanisering om het bevorderen van meer humane maatschappelijke verhoudingen en omstandigheden. Zingeving en humanisering staan zowel op conceptueel als op praktisch niveau in een noodzakelijke maar spanningsvolle verhouding tot elkaar. Op de UvH worden de manieren waarop mensen zin geven aan hun leven kritisch bevraagd in het licht van een rechtvaardige en solidaire samenleving – in overeenstemming met bovengenoemde humanistische waarden. Omgekeerd wordt de inzet voor een humane samenleving kritisch onderzocht. Het individu moet in de beoogde samenleving een zinvol bestaan kunnen opbouwen, en het streven naar een meer humane samenleving tegen allerlei gevestigde belangen in, mag niet leiden tot oogkleppen en verworpen tot fanatisme. In dat spanningsveld moeten humanistische waarden geconcretiseerd worden.

Wetenschappelijk domein

De UvH wil vanuit humanistische inspiratiebronnen bijdragen aan een adequate omgang met dringende maatschappelijke vragen op het gebied van zingeving en humanisering. Dit vereist een normatief geïnspireerde, interdisciplinaire aanpak in onderwijs en onderzoek.

De UvH is werkzaam binnen het brede domein van de sociale wetenschappen en de geesteswetenschappen (SSH) dat wordt gekenmerkt door een variëteit aan disciplines met een grote heterogeniteit. De UvH heeft binnen dit domein bewuste keuzes gemaakt die samenhangen met de traditie en de levensbeschouwelijke identiteit van de universiteit. De opleidingen van de UvH zijn interdisciplinair georiënteerd en maken vooral gebruik van inzichten en methoden van de geesteswetenschappen (filosofie, geschiedenis, religiestudies) en de sociale wetenschappen (psychologie, sociologie, antropologie, en onderwijswetenschappen). Interactie tussen deze disciplines en de daarbinnen gehanteerde methodes is onontbeerlijk voor de studie van eigentijdse vraagstukken van zingeving en humanisering.

Met haar inzet voor een menswaardige samenleving, positioneert de UvH zich als een normatieve universiteit. Zij beroept zich niet alleen op een empirische basis, maar verbindt rationele kenniswerving met normatieve vragen en waarden-geladen perspectieven. In de opleidingen komt daarom een breed palet van relevante dimensies van levensbeschouwing, zingeving en humanisering aan de orde: de normatieve dimensie (bronteksten op het vlak van de humanistische levensbeschouwing), de ethische dimensie (ethiek, hermeneutiek, zorgethiek, interculturele ethiek), de narratieve dimensie (reflectief gestalte geven aan het eigen levensverhaal), de psychologische dimensie (mensbeelden, zingeving), sociale dimensie (met aandacht voor organisaties, instituties, beleid en educatie), de praktische dimensie (door vaardighedenonderwijs), de experiëntiële dimensie (door practica en beroepsvaardigheidenvakken), en de wetenschapsfilosofische en methodologische dimensie (wetenschapsfilosofische paradigma's, kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden, filosofisch onderzoek, historisch onderzoek).

Wetenschappelijke partners

De interdisciplinaire oriëntatie van de Universiteit voor Humanistiek komt tot uitdrukking in de veelkleurigheid van haar samenwerkingsrelaties. Als levensbeschouwelijke universiteit werkt de UvH samen met andere opleidingen voor theologie en religiewetenschappen binnen het Disciplineoverleg Godgeleerdheid (DGO) van de VSNU. Verder vormt de UvH samen met de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit van de Gereformeerde kerken (TU Kampen) en de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) het Netwerk van Levensbeschouwelijke universiteiten (NLU). Dit netwerk is opgericht ten behoeve van de communicatie van de levensbeschouwelijke universiteiten met het ministerie van OCW en met de VSNU. De netwerkpartners werken zoveel mogelijk samen om de zichtbaarheid en slagkracht van deze kleine universiteiten te vergroten. Daarnaast vindt onderling overleg plaats over uiteenlopende kwesties die de identiteit en het beleid van de levensbeschouwelijke universiteiten betreffen.

De UvH stimuleert verder intensieve samenwerking op het terrein van onderwijs en onderzoek met andere universiteiten, zoals de Universiteit Utrecht (Faculteit Geesteswetenschappen), de Vrije Universiteit (Faculteit der Sociale Wetenschappen, Faculteit der Godgeleerdheid, Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen, VUmc, Amsterdam Center on Aging, LASA), Leiden Universiteit (LUMC), Rijksuniversiteit Groningen (Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap, Faculty of Arts, Communication and Information Sciences, UMCG), Tilburg University (Tias Nimbas), de Universiteit van Amsterdam (Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen), en de Erasmusuniversiteit Rotterdam (Faculteit der Sociale Wetenschappen). De UvH participeert verder in The Netherlands School for Advanced Studies in Theology and Religion (NOSTER).

Internationale samenwerking

Internationaal onderhoudt de UvH banden met universiteiten in België: Vrije Universiteit Brussel (Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, Research Centre Gender, Diversity & Intersectionality (RHEA), Universiteit Antwerpen (Centrum Pieter Gillis; Faculteit Sociale Wetenschappen), en Universiteit Gent (vakgroep Wijsbegeerte en Moraalwetenschap); in Engeland: University of Leicester (Leicester School of Management), en

University of Southampton (British Sociology Association (BSA) Auto/Biography Study Group); in Denemarken: Roskilde Universiteit (Faculteit Sociale Wetenschappen), University of Copenhagen (Danish Centre for Knowledge on Ageing), University of Aalborg; in Noorwegen: University of Agder; in Duitsland: Philosophisch-Theologische Hochschule Vallendar, en Universität Erfurt (Max Weber Kolleg); in Brazilië: Pontificia Catholica University of Parana; in de Verenigde Staten: Rice University Houston Texas, Harvard University (Pluralism Project), en University of Wisconsin, Madison; in Canada: Resilience Research Centre, Halifax; in Australië: La Trobe University, Melbourne; en in Indonesië: Atma Jaya Catholic University Indonesia (AJCUI), Jakarta.

Erasmus+-partners van de UvH zijn de Università Degli Studi di Milano (Faculty of Philosophy, Faculty of Social Sciences); Vrije Universiteit Brussel (Faculteit Letteren en Wijsbegeerte); Aristotle University of Thessaloniki (School of Philosophy and Pedagogy); Talinn University (School of Educational Sciences); Universitat de Barcelona (Faculty of Education); Charles University Prague (Faculty of Humanities); University of Helsinki (Faculty of Educational Sciences).

De UvH coördineert het internationale samenwerkingsnetwerk Education for Democratic Intercultural Citizenship, waarin wordt samengewerkt met universiteiten van Barcelona, Brighton, Fribourg, Helsinki, Praag, Thessaloniki, Talinn en Tel Aviv. De UvH is tevens lid van het internationale onderzoeksnetwerk Solidarity in Diversity (gecoördineerd door de afdeling sociologie van de Universiteit Antwerpen. Ook maakt de UvH deel uit van een onderzoeksnetwerk rond Welfare Citizenship met de Universiteit van Bielefeld Duitsland (lead partner) en Universiteiten in België, Bulgarije, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Polen, Zwitserland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

De UvH werkt samen met internationale academici in het Care Ethics Research Consortium en het SImagine consortium, en met academici en maatschappelijke organisaties (HIVOS) in een meerjarig kennisprogramma betreffende pluralisme in India, Indonesië, Oeganda en Nederland. Er is intensieve wetenschappelijke samenwerking met het Zuid-Afrikaanse Institute for Reconciliation and Social Justice van de University of the Free State op het terrein van pluralisme en menselijke waardigheid.

Maatschappelijke inbedding

De expliciete verbinding van kennis en waarden, van academisch streven en humanistische inspiratie, van theorie en praktijk, geven het onderwijs en het onderzoek van de UvH een geheel eigen profiel. De vragen op het gebied van zingeving en humanisering die op de UvH aan de orde zijn, spelen tegen de achtergrond van een maatschappelijke dynamiek op het gebied van religie en levensbeschouwing, globalisering en pluralisme, identiteit en wereldburgerschap, leiderschap en democratie, duurzame ontwikkeling, mensenrechten en een rechtvaardige wereldorde. De UvH reflecteert kritisch op deze vragen en uitdagingen vanuit haar humanistische grondslag en opdracht en draagt door kwalitatief hoogstaand wetenschappelijk onderzoek en onderwijs bij aan een inclusieve, open samenleving met democratische sociale processen.

Humanistische partners

Als levensbeschouwelijke universiteit positioneert de UvH zich in een lange humanistische traditie in de westerse cultuur. De universiteit is actief betrokken bij ontwikkelingen binnen de humanistische beweging. In Nederland werkt zij intensief samen met andere humanistische organisaties die verenigd zijn in de Humanistische Alliantie. De alliantie wordt gevormd door het Humanistisch Verbond (de 'zendende instantie' van door de UvH opgeleide humanistisch geestelijk verzorgers), HIVOS (ontwikkelingssamenwerking), Humanitas (zorgsector), Human (publieke omroep), HVO (opleidingscentrum leraren), de stichting Socrates en een aantal kleinere organisaties. De UvH speelt in dit netwerk de belangrijke rol van kenniscentrum.

Daarnaast is de UvH actief lid van de International Humanist and Ethical Union (IHEU), de European Humanist Federation (EHF) en de European Humanist Professionals (EHP). De UvH participeert via wetenschappelijke bijdragen in het Institute for Humanist Studies, een Amerikaanse humanistische denktank.

Voor de vormgeving van de ambtsopleiding zijn de Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen (VGVZ) en het Humanistisch Verbond belangrijke partners. Het door de VGVZ opgestelde beroepsprofiel voor de geestelijk verzorgende en de Beroepsstandaard humanistisch geestelijke begeleiding van het HV zijn leidend bij de vormgeving van het onderwijs tot humanistisch

geestelijk verzorger in de masteropleiding. De opleiding tot humanistisch geestelijk verzorger is door de VGVZ geaccrediteerd.

Maatschappelijke partners

Ook de werkvelden zijn belangrijke maatschappelijke partners met betrekking tot het bewaken van de onderwijsprogramma's van de opleidingen. De UvH leidt studenten op tot academisch gevormde en maatschappelijk betrokken professionals die in hun denken en handelen een weloverwogen morele oriëntatie tot uitdrukking kunnen brengen en een kritische en geëngageerde bijdrage kunnen leveren aan de inrichting van een rechtvaardige en zorgzame samenleving. Bij het ontwikkelen van het curriculum wordt daarom steeds de balans gezocht tussen enerzijds het aanleren van gedegen academische kennis en relevante perspectieven uit de toeleverende wetenschapsgebieden en disciplines, en anderzijds het aanleren van de beroepspecifieke kennis en vaardigheden, die scherp afgestemd moeten blijven op de veranderende eisen van de tijd. In dit proces van afwegen laat de UvH zich bijstaan door contacten in de werkvelden, in het bijzonder de daarvoor ingestelde werkveldoverleggen met geestelijk verzorgers, professionals op het terrein van educatie, vorming en zorg, en professionals op het terrein van organisatieadvies, -interventies en coaching.

De UvH werkt onder meer samen met kennisinstututen als Movisie, Vilans, Pharos, Eleos (Christelijke GGz), Instituut voor Rituele en Liturgische Studies (IRiLiS), De Baak; met de hogescholen VIAA, Fontys, Windesheim, Artez en AVAG, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht; met organisaties in de gezondheidszorg, zoals de Federatie Zingeving en Geestelijke Gezondheid (FZGG), de Stichting Psychiatrie en Religie, PRISMA, diverse ziekenhuizen, MS Fonds, IKNL, VPTZ and AHCN; met andere maatschappelijke organisaties zoals NOOM, Vrijwilligersacademie Amsterdam, Quality of Life Centre, Amerpoort, Ombudsman Metropool Amsterdam en MantelzorgNL; en met een groot aantal Nederlandse gemeenten (waaronder Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Tilburg).

BRONNEN

DGO (2018). Werkdocument Domeinspecifiek Referentiekader (t.b.v. DGO, juni 2018).

KNAW (2015). Klaar om te wenden. De academische bestudering van religie in Nederland: een verkenning. Amsterdam, KNAW. www.knaw.nl

VSNU (2018). Samen sterker. Beeld van het SSH-domein. Utrecht: VSNU.

Praag, J. van (1965). Wat is humanistiek? Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar vanwege de humanistische Stichting Socrates in de humanistiek en de antropologie van het humanisme. Leiden: Rijksuniversiteit.

Smit, D., & Maso, I. (2006). Domeinspecifiek referentiekader. In *Visitatierapport Universiteit voor Humanistiek*, Hoofdstuk 2, pp. 17-23. Utrecht: UvH.

UvH (2011). Aanvraag Toets Nieuwe opleiding ZEB-master 15 augustus 2011. Bijlage 1: Domeinspecifiek referentiekader. Utrecht: UvH.

UvH (2012). Domeinspecifiek referentiekader Humanistiek. Bijlage 1 in *Zelfstudie 2012*. Utrecht: UvH.

UvH (2016). *Strategisch plan Universiteit voor Humanistiek 2017-2021*. Utrecht: UvH.

UvH (2018). *Onderwijsvisie*. Utrecht: UvH.

www.uvh.nl

www.zorgethiek.nu

BIJLAGE 2: BEOOGDE LEERRESULTATEN

Huidige eindtermen bacheloropleiding Humanistiek

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Dublin Descriptors		Eindterm compact	Eindterm compleet De afgestudeerde:
D1 Kennis en inzicht	D2 Toepassen kennis en inzicht		
D3 Oordeelsvorming	D4 Communicatievaardigheden	D5 Leervaardigheden	
●		1. Kennis en inzicht humanistiek	beschikt over kennis van theorieën, methodologische inzichten en de wetenschapstheoretische context van de humanistiek, van haar verhouding tot samenstellende en verwante wetenschappelijke disciplines, en toont een houding van openheid voor de paradigmatische pluraliteit van hedendaagse wetenschapsbeoefening;
●	●	3. Kennis en visie levensbeschouwing	beschikt over kennis en inzicht in theorieën en praktijken van levensbeschouwing in het algemeen en humanistische tradities in het bijzonder, kan deze plaatsen in culturele en historische contexten, en is in staat een eigen visie op humanisme als levensbeschouwing te formuleren en deze op wetenschappelijk verantwoorde wijze te onderbouwen;
	●	2. Toepassen van kennis humanistiek	is in staat om processen van zingeving en humanisering creatief en systematisch te conceptualiseren, analyseren en presenteren, daarbij gebruikmakend van kennis en inzichten uit de multidisciplinaire kennisdomeinen van de humanistiek;
	●	4. Toepassen en oordeelsvorming diversiteit en mondiaal perspectief	is in staat standpunten te formuleren en te onderbouwen ten aanzien van vraagstukken van diversiteit en hun maatschappelijke en historische gestuurdheid, en ten aanzien van vraagstukken van zingeving en humanisering in de lokale en mondiale samenleving;
	●	5. Onderzoeksvaardigheden	kan onder begeleiding een wetenschappelijk verantwoord en voor de humanistiek relevant elementair onderzoek opzetten en uitvoeren en daarover communiceren in woord en schrift;
	●	6. Literatuurvaardigheden	kan zelfstandig voor de humanistiek relevante (inter)nationale wetenschappelijke publicaties opsporen en interpreteren en beoordelen op hun kwaliteit;
	●	7. Project- en organisatievaardigheden	beschikt over vaardigheden om plannmatig en in teamverband een project op te zetten in relatie met een opdrachtgever, kan schriftelijk verslag doen en een mondelinge presentatie geven over de resultaten en legt daarbij tevens een relatie met de ontwikkeling van een eigen normatieve professionele houding;
	●	8. Communicatievaardigheden	kan interactie- en communicatieprocessen tussen individuen, in groepen en in organisaties analyseren en beschikt over reflectieve en dialogische vaardigheden om zodanig te participeren dat deze processen kwaliteit verbeteren;
	●	9. Attitude	geeft blijf van ontwikkeling van een authentieke en open levensovertuiging en kan zich positioneren in het veld van levensbeschouwelijke tradities, daarbij tevens verwijzend naar persoonlijke inspiratiebronnen;
●		10. Bagage voor vervolg	heeft leervaardigheden, zelfkennis en vormen van zelforg ontwikkeld, die het mogelijk maken om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan en kan zijn of haar kwaliteiten en voorkeuren benoemen voor verdere studie en toekomstige loopbaan of arbeidsmarkt.

Concepteindtermen 2019-2020 bacheloropleiding Humanistiek

1. Kennis en inzicht: de afgestudeerde kan

1a. zingeving en humanisering uitleggen op basis van relevante en actuele theorieën en methoden uit zowel de geesteswetenschappelijke als sociaalwetenschappelijke disciplines en toelichten hoe de humanistiek zich verhoudt tot de constituerende wetenschappelijke disciplines;

1b. weergeven hoe theorieën en praktijken van levensbeschouwing, in het bijzonder humanistische tradities, zich verhouden tot maatschappelijke en historische contexten.

2. Toepassen kennis en inzicht: de afgestudeerde kan

2a. hedendaagse processen van zingeving en humanisering in het publieke domein conceptualiseren en analyseren;

2b. onder begeleiding een wetenschappelijk verantwoord en voor de humanistiek relevant elementair onderzoek opzetten en uitvoeren.

3. Oordeelsvorming: de afgestudeerde kan

3a. wetenschappelijk onderbouwde standpunten formuleren op het gebied van levensbeschouwing en existentiële vragen, met verwijzing naar humanistische tradities en hun cultureel-historische contexten;

3b. kritisch reflecteren op de invloed van levensbeschouwelijke tradities en persoonlijke inspiratiebronnen op zingevings- en humaniseringsprocessen;

4. Communicatie: de afgestudeerde kan

4a. een redenering beargumenteerd opzetten en op maatschappelijke relevante en wetenschappelijk verantwoorde wijze schriftelijk en mondeling weergeven;

4b met inzet van dialogische vaardigheden (persoonlijke) zingevingsvragen analyseren.

5. Leervaardigheden: de afgestudeerde kan

5a. op grond van zelfreflectie over de eigen waarden, kwaliteiten en voorkeuren keuzes maken voor een vervolgstudie, toekomstige loopbaan en arbeidsmarkt.

Huidige eindtermen masteropleiding Humanistiek

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Eindterm compact	Eindterm compleet De afgestudeerde:
1. Grondbegrippen van de humanistiek	beschikt over gedegen kennis van en inzicht in de grondbegrippen van de humanistiek (zingeving en humanisering), van relevante perspectieven op deze grondbegrippen uit de toeleverende wetenschapsgebieden en disciplines en kan deze perspectieven op elkaar betrekken en is in staat om deze kennis te vertalen naar en toe te passen op actuele discussies en praktische vragen binnen de beroepenvelden van de humanistiek en op actuele politiek-maatschappelijke ontwikkelingen;
2. Levensbeschouwing en ethiek	heeft naast uitgebreide kennis van humanistische tradities en het humanisme als culturele en maatschappelijke beweging en praktijk, een brede kennis van levende godsdiensten (met speciale aandacht voor islam en christendom), van levensbeschouwelijke tradities, moderne zingevingssystemen en eigentijdse ethiek; is vertrouwd met historische en actuele discussies over plaats en betekenis van levensbeschouwing, religie en spiritualiteit in een moderne, seculiere samenleving; is in staat bij te dragen aan visieontwikkeling over de complexiteit en pluriformiteit van deze samenleving en over het proces van globalisering waarin ze is betrokken; heeft het vermogen de dialoog aan te gaan met divers egroeperingen over ethische en levensbeschouwelijke thema's en dilemma's en kan deze dialoog verbinden met en voeren van uit humanisme en humanistiek;
9. Kennis van het werkkterrein / de beroepspraktijk	heeft gedegen kennis van en inzicht in de voor de beroepspraktijk van de humanisticus relevante werkinhoud en -processen, methodieken, centrale thema's en actuele discussies, organisatorische verhoudingen en institutionele verbanden, politiek-maatschappelijke en mondiale ontwikkelingen en achtergronden, heeft kennis van actuele sociaalwetenschappelijke, filosofische en ethische visies op deze aspecten van de beroepspraktijk;
3. Normatieve professionalisering	heeft gedegen kennis van de theorieën die een bijdrage leveren aan het denken over normatieve professionalisering, de historische en ethische achtergronden van het concept, de maatschappelijke actualiteit en belangrijke thema's, heeft tevens inzicht in de rol van (zelf)reflectie en de aard van morele leerprocessen en is in staat in concrete (humanistische en andere) beroepspraktijken normatief of professionele vragen te herkennen en te hanteren, evenals de verschillende waarden en normen die daarbij in het geding zijn;
4. Diversiteit, multiculturaliteit en mondialisering	heeft kennis van actuele diversiteitsvraagstukken en kan deze relateren aan processen van globalisering en kosmopolitische dimensies van humanisme, heeft zicht op wetenschappelijke theorieën en debatten rondom deze kwesties en hun maatschappelijke en historische gesitueerdheid en is in staat de kwesties in concrete praktijken te herkennen en daarin een houding te bepalen;
5. Kennis en inzicht in de wetenschapsfilosofie en methodologie	heeft gedegen kennis van en inzicht in de methodologie en de doeltellingen, vooronderstellingen en waarden van wetenschappelijke kennisontwikkeling op het terrein van de humanistiek, kan relevante paradigma's, met name narratief-hermeneutische benaderingen, in verband brengen met humanistiek onderzoek en kritisch beoordelen, is in staat om kritisch te reflecteren op de mogelijkheden en beperkingen van humanistiek onderzoek in het algemeen als mede op de vooronderstellingen van onderzoek die bij het (afstudeer)onderzoek gehanteerd worden en kan een verantwoording geven van de normatieve oriëntatie in het (afstudeer)onderzoek;
6. Onderzoeksvaardigheden	kan zelfstandig een wetenschappelijk verantwoord en voor de humanistiek relevant onderzoek van historisch, filosofisch of (kwantitatief) empirisch karakter opzetten en uitvoeren, kan de resultaten op een transparante, systematische en argumentatief overtuigende wijze weergeven en duidelijk en ondubbelzinnig overbrengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten;
7. Algemene academische vaardigheden en houding	geeft blijk van een onafhankelijke, kritische houding ten opzichte van bestaande theorieën en kennis, kan een standpunt innemen ten aanzien van een wetenschappelijk betoog op het terrein van de humanistiek en weet dit kritisch op waarde te schatten, staat open voor nieuwe of ongebruikelijke benaderingen ten aanzien van bestaande vraagstukken en oplossingen, is in staat om te beoordelen welke conclusies al dan niet getrokken kunnen worden op grond van onvolledige of beperkte informatie, daarbij rekening houdend met sociaal maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen, houdt zelfstandig de ontwikkelingen op het terrein van de humanistiek bij en bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter;
8. Kernactiviteiten en vaardigheden beroepsuitoefening	is in staat tot het ondersteunen en stimuleren van individuen, groepen en/of organisaties bij de omgang met zingevings- en humaniseringsvragen en het initiëren van deze omgang, in het bijzonder in een van de verschillende humanistische beroepspraktijken/ werkkterreinen (en toegespitst in een of meer van de volgende beroepsrollen: begeleiden, adviseren, opvoeden/opleiden, onderzoeken), heeft zich de vaardigheden eigen gemaakt die vereist zijn bij deze beroepsactiviteiten, kan zowel zelfstandig als in teamverband werken, is in staat samen te werken met collega's van de eigen beroepssoort en met die van andere beroeps groepen, kan daarin een eigen positie bepalen en kan adequaat functioneren in een multiculturele werkomgeving;
10. Vaardigheden ten aanzien van de context van de beroepsuitoefening	kan een bijdrage leveren aan het verhelderen van vragen rond de identiteit en de cultuur van een instelling, kan een (educatieve) presentatie geven, kan functioneren op verschillende niveaus binnen een organisatie, kan effectief beleid ontwikkelen binnen organisaties en de (lokale) overheid en kan multi- en of interdisciplinaire vraagstukken oplossen in de beroepspraktijk;
11. Vaardigheden en attitude als normatief professional	voldoet aan het profiel van een normatieve professional: heeft een open levensovertuiging en een doorleefd normatief kader ontwikkeld met de bijbehorende (zelf)onderzoekende houding, aandacht voor zelfzorg, dialogische vaardigheden en respect voor anders denken, is in staat de eigen inspiratie en visie op het werk te ver(jant)woorden, heeft zicht op de eigen persoonlijke mogelijkheden en beperkingen binnen het professionele werkkterrein, kan feedback geven en ontvangen, kan een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling en positionering van het werk via ethische reflectie met collega's en cliënten, theoretische doordenking en het verrichten van praktijkgericht onderzoek; dit alles vanuit een betrokkenheid op humane waarden, in het bijzonder de betrokkenheid op het overbruggen van tegensellingen, het aangaan van dialoog en het bestrijden van mensonwaardige situaties, verhoudingen en structuren.

Concepteindtermen 2019-2020 masteropleiding Humanistiek

1. Kennis en inzicht: de afgestudeerde kan

1a. relevante perspectieven op zingeving en humanisering analyseren vanuit historisch, filosofisch en sociaalwetenschappelijk perspectief;

1b. relevante perspectieven op levensbeschouwing, humanistische geestelijke verzorging, democratisch burgerschap en burgerschapseducatie benoemen en analyseren.

2. Toepassen van kennis en inzicht: de afgestudeerde kan

2a. verschillende perspectieven op de kernthema's zingeving en humanisering toepassen op vraagstukken binnen voor de humanistiek relevante professionele praktijken;

2b. een onderbouwde visie geven op actuele (internationale) politiek-maatschappelijke ontwikkelingen en diversiteitsvraagstukken op het gebied van zingeving en humanisering;

2c. zelfstandig een wetenschappelijk verantwoord en voor de humanistiek relevant onderzoek opzetten en uitvoeren.

3. Oordeelsvorming: de afgestudeerde kan

3a. op basis van relevante wetenschappelijke kennis, gebaseerd op kritische (zelf)reflectie en een duurzame dialoog met anderen, onderbouwde en in de wetenschappelijke en maatschappelijke context ingebedde conclusies trekken;

3b. kritisch reflecteren op de mogelijkheden, beperkingen en vooronderstellingen van (humanistiek) onderzoek en een verantwoording geven van de normatieve oriëntatie hierin.

4. Communicatieve (en professionele) vaardigheden: de afgestudeerde kan

4a. zich mondeling en schriftelijk positioneren in wetenschappelijke en beleidsmatige contexten, vanuit humanistisch levensbeschouwelijke waarden en een daarop gebaseerde morele oriëntatie;

4b. individuen, groepen en/of organisaties ondersteunen bij de omgang met zingevings- en humaniseringsvraagstukken, door inzet van dialogische en analytische vaardigheden, schrijfvaardigheden en coachingsvaardigheden op het terrein van humanistische geestelijke begeleiding, educatie en organisatie. 16

5. Leervaardigheden: de afgestudeerde kan

5a. de eigen levensbeschouwelijke positionering en het eigen normatieve kader verwoorden met inzet van dialogische vaardigheden en met zicht op de eigen persoonlijke mogelijkheden en beperkingen binnen professionele werkerreinen.

Huidige eindtermen masteropleiding Zorgethiek en Beleid

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Dublin Descriptoren					Eindterm compact	Eindterm volledig
					De afgestudeerde:	
●	●				2. Ethische begrippen	kan de hoofdlijnen en hoofdbegrippen van de zorgethiek vergelijken met benaderingen in de wijsgerige ethiek, met medische ethiek en met bio-ethiek, heeft zich een internationale oriëntatie binnen de zorgethiek eigen gemaakt en kan argumentatief een zorgethische opvatting presenteren en daarover op academisch niveau disputeren;
●					3 Levensbeschouwelijke en ethische denkstromingen	heeft kennis van en inzicht in levensbeschouwelijke en ethische denkstromingen relevant voor probleem- en vraagstellingen in verband met zorg en welzijn;
●					4. Ethiek in zorg en het welzijnswerk	heeft kennis van en inzicht in relevante ethische benaderingen van vraagstukken in de gezondheidszorg en het welzijnswerk;
●					5. Ethische competenties in zorg- en welzijnswerk	heeft kennis van en inzicht in ethische competenties in zorg- en welzijnswerk;
●					6. Beleid en organisatie in zorg en welzijn	heeft kennis van en inzicht in relevante theorieën over beleid en organisatie in zorg en welzijn, en heeft inzicht in de kentheoretische en ethische veronderstellingen daarvan;
	●	●		●	9. Interdisciplinariteit	is in staat om inzichten uit de deeldisciplines (zorg-)ethiek, beleids- en organisatieleer, politiek-maatschappelijke ethiek en (kwalitatief) zorgethisch empirische onderzoekleer op argumentatieve wijze op elkaar te betrekken en kan zijn of haar academische kennis in dezen op peil houden;
	●	●			11. Probleemanalyse	is in staat tot het uiteenzetten van een zorgethisch probleem in een complexe situatie en kan hiervoor beredeneerd mogelijke beargumenteerde voorstellen aanvoeren en afwegen;
	●	●			1. Literatuurvaardigheden	kan wetenschappelijke (internationale) literatuur vinden, lezen, begrijpen, analyseren, argumentatief posities vergelijken en een eigen positie innemen;
	●	●	●		8. Onderzoeksvaardigheden	heeft kennis van en inzicht in kwalitatief empirische zorgethische onderzoeksbenaderingen en -methoden en kan dit toepassen in zorgethisch onderzoek; kan zelfstandig een zorgethisch onderzoek opzetten, uitvoeren en daarover zowel academisch als maatschappelijk rapporteren;
			●		7. Professionele vaardigheden	heeft de vaardigheid om op maatschappelijk en beleidsniveau een beargumenteerde opvatting over zorg en welzijn naar voren te brengen;
				●	12. Attitude	geeft blijk van een kritisch constructieve academische houding en een maatschappijkritische houding;
				●	10. Leervaardigheden	volgt vanuit een open houding vernieuwingen van onderzoeks- en leermethoden op het gebied van zorgethiek en kan zich deze eigen maken;

Concepteindtermen 2019-2020 masteropleiding Zorgethiek en Beleid

1. Kennis en inzicht: de afgestudeerde kan

- 1a. filosofische (vooral fenomenologische en zorgethische) denkstromingen beschrijven en analyseren die relevant zijn voor probleem- en vraagstellingen in relatie tot zorg en samenleving;
- 1b. relevante theorieën over beleid en organisatie in zorg en samenleving benoemen, en de kentheoretische en ethische veronderstellingen daarvan toelichten.

2. Toepassen kennis en inzicht: de afgestudeerde kan

- 2a. de hoofdlijnen en hoofdbegrippen van de zorgethiek vergelijken met benaderingen in de wijsgerige ethiek, de medische ethiek en de bio-ethiek;
- 2b. inzichten uit de deeldisciplines (zorg)ethiek, beleids- en organisatieleer, op argumentatieve wijze op elkaar te betrekken;
- 2c. met gebruik van wetenschappelijk (inter)nationale literatuur en kwalitatief empirische (vooral fenomenologische en etnografische) onderzoeksbenaderingen en -methoden zelfstandig een zorgethisch onderzoek opzetten en uitvoeren.

3. Oordeelsvorming: de afgestudeerde kan

3a. op maatschappelijk en beleidsniveau vanuit een internationale oriëntatie een beargumenteerde opvatting over zorg in de samenleving naar voren te brengen;

3b. een zorgethisch probleem in een complexe situatie uiteenzetten en hiervoor onderbouwde oplossingsmogelijkheden voorstellen en afwegen.

4. Communicatieve vaardigheden: de afgestudeerde kan

4a. zowel academisch als maatschappelijk en op beleidsniveau rapporteren over onderzoeksresultaten en beargumenteerde opvattingen over zorg in de samenleving en daarbij blijk geven van een constructieve en maatschappijkritische houding.

5. Leervaardigheden: de afgestudeerde kan

5a. vanuit een open houding (inter)nationale ontwikkelingen op gebied van zorgethiek volgen en de eigen kennis hierover op peil houden.

BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S

Bacheloropleiding Humanistiek

De bacheloropleiding Humanistiek is opgebouwd langs vier leerlijnen: de zingevinglijn, de humaniseringslijn, de onderzoeklijn (aangeduid als WMO: Wetenschapstheorie, Methodologie en Onderzoeksleer) en de Academische Arbeidsmarktgerichte Vaardighedenlijn (aangeduid met AAV).

De vakken binnen deze leerlijnen kennen een inhoudelijke opbouw en zijn onderling nauw met elkaar verbonden. De meeste vakken hebben een omvang van 7,5 EC. Naast de leerlijnen kent de opleiding een vrije keuzeruimte van 15 EC.

Bacheloropleiding Humanistiek 2018-2019*			
	Studieonderdeel	Studieonderdeel	Studieonderdeel
Jaar 1			
I	B1-ZIN1: Inleiding theorie en geschiedenis van de levensbeschouwing	B1-ONDZ1: Inleiding in de wetenschap en kwalitatief sociaalwetenschappelijk onderzoek	B1-AAV1: AAV 1 Gespreksvaardigheden Presenteren Groepswerk Reflecteren
II	B1-ZIN2: Filosofie in humanistiek	B1-ONDZ2: Kwalitatieve methoden en evaluatieonderzoek	
III	B1-HUM1: Levensloop in context		
IV	B1-HUM2: In- en uitsluiting	B1-ONDZ3: Methoden van historisch onderzoek	
Jaar 2			
I	B2-ZIN3: Psychology in humanistic studies	B2-ONDZ4: Kwantitatieve methoden en surveyonderzoek	B2-AAV2: AAV 2 Reflecteren Gespreksvaardigheden Arbeidsmarktorientatie Groepswerk
II	B2-HUM4: Introduction to ethics	B2-HUM3: Citizenship in a turbulent society	
III	B2-ONDZ5: Filosofisch onderzoek	Vrije ruimte (7,5 EC)	
IV	B2-ZIN4: Verbeelding en zingeving		
Jaar 3			
I	B3-HUM5: Humanisering en de publieke sector (1): Van vraag naar voorstel	B3-ZIN5: Meaning-making in contemporary society	B3-AAV3: AAV 3 Groepswerk Gespreksvaardigheden Presenteren Arbeidsmarktorientatie
II	B3-HUM6: Humanisering en de publieke sector (2): Van onderzoek naar advies	B3-ZIN6: Geschiedenis van het humanisme	
III	O3-A1: Onderzoeksethiek en praktijkgericht onderzoek (5 EC)**	Vrije ruimte (7.5 EC)	
IV	B3-BT: Bachelorthesis (10 EC)		

*De vier leerlijnen zijn ieder met een eigen kleur weergegeven. Ze zijn ook herkenbaar aan de vakcodes: ZIN: Zingevinglijn; HUM: Humaniseringslijn; ONDZ: Onderzoeklijn; AAV: Academische en arbeidsmarktgerichte vaardighedenlijn.

**Het vak O3-A1 wordt in academisch jaar 2018-2019 voor het laatst gegeven. Sinds academisch jaar 2016-2017 is de inhoud van het vak opgenomen in een (vernieuwde) eerstejaars cursus *Kwalitatieve methoden en evaluatieonderzoek*. In het derde jaar komt een nieuw vak *Kwantitatief en kwalitatief onderzoek*.

Masteropleiding Humanistiek

De master Humanistiek is opgebouwd langs vijf leerlijnen: humanisme, onderzoek, begeleiding, organisatie, en educatie. De leerlijn humanisme is een overkoepelende leerlijn die vooral gericht is op theoretische kennis over zingeving en humanisering. Ook de leerlijn onderzoek is een overkoepelende leerlijn, gericht op theorie en methoden van onderzoek. De leerlijnen begeleiding, organisatie en educatie zijn gericht op het ontwikkelen van (door het humanisme geïnspireerde) kennis over deze terreinen, en bestaan uit een basis van (verplichte) theoretische vakken en zogenaamde 'beroepsvaardigheidenvakken' waarin theoretische kennis en vaardigheden worden gecombineerd. Alle vakken (behalve de stage en de masterthesis) hebben een omvang van 7,5 EC.

Masteropleiding Humanistiek 2018 – 2019*				
Jaar 1				
I	M1-HUM1: Humanisme en geestelijke weerbaarheid	M1-BEG1: Begeleiding bij zingeving op humanistische grondslag		
II	M1-HUM2: Humanism, meaning in life and aging well (ENG)	M1-ONDZ1: Wetenschapsfilosofie		
III	M1-HUM3: Levensbeschouwing en religie in de seculiere tijd	M1-EDU1: Humanisme en educatie		
IV	M1-ORG1: Humanisering van de publieke sector	M1-BEG2: Begeleiding bij zingeving en empowerment		
Jaar 2				
I	M2-ORG2: Pursuing social justice: redistribution and/or recognition? (ENG)	M2-EDU2: Bildung, morele opvoeding en burgerschapsvorming		
II	M2-ST10: Stage (22,5 EC)	Keuzevakken periode II →	M2-BVEDU1	Praktische didactische vaardigheden
			M2-BVBEG1	Begeleiding bij morele vragen en morele competenties
			M2-BVBEG2	Methodieken van geestelijke verzorging
			M2-BVHUM1	Media en zingeving
			M2-BVORG1	Facilitating moral learning in organizations (ENG)
III		Keuzevakken periode III →	M2-BVBEG3	Rituele begeleiding bij grenservaringen
			M2-BVBEG4	Mediationvaardigheden
			M2-BVORG2	Coachingsvaardigheden
IV			M2-BVEDU2	Professionele identiteitsontwikkeling en educatie
Jaar 3				
I	M3-ONDZ3: Praktijkgericht mixed-methods onderzoek	M3-HUM4: Humanistic practices in a globalising world		
II	Keuzevakken (in totaal 22,5 EC) (zie jaar 2)			
III	M3-MT: Masterthesis (22,5 EC)			
IV				

*De vijf leerlijnen zijn ieder met een eigen kleur weergegeven. Ze zijn ook herkenbaar aan de vakcodes: HUM: Humanisme-lijn; BEG: Begeleidingslijn; ORG: Organisatielijn; EDU: Educatielijn; ONDZ: Onderzoeklijn.

Masteropleiding Zorgethiek en Beleid

De eenjarige masteropleiding Zorgethiek en Beleid bestaat uit twee leerlijnen: filosofie (ethiek) en (empirisch) onderzoek. Het programma is hieronder schematisch weergegeven. Alle vakken behalve de masterthesis hebben een omvang van 7,5 EC.

Master Zorgethiek en beleid 2018-2019		
Periode		
I	ZEB-10: Ethics of care: an introduction (ENG)	ZEB-40: Theorieën van zorgethisch onderzoek
II	ZEB-30: Zorgethiek en beleid in zorg- en welzijnsorganisaties	ZEB-60: Veldonderzoek en veldverkenning
III	ZEB-20: Ethische competenties in zorg- en welzijnswerk	ZEB-70: Masterthesis (15 EC)
IV	ZEB-51: Zorgethisch analyseren	

BIJLAGE 4: BEZOEKPROGRAMMA

Dag 1: 13 juni 2019		
8.45	9.00	Aankomst panel
9.00	11.30	Voorbereidend overleg en inzien documenten
11.30	12.00	Rondleiding UvH (door masterstudenten)
12.00	12.30	Lunch
12.30	13.15	Gesprek met management (inhoudelijk verantwoordelijken) <ul style="list-style-type: none"> • Directeur Onderwijs • Opleidingscoördinator Ba Hum • Opleidingscoördinator Ma Hum • Opleidingscoördinator Ma ZeB
13.15	13.30	Overleg panel
13.30	14.00	Gesprek met studenten Ba Humanistiek <ul style="list-style-type: none"> • Twee eerstejaars studenten • Drie tweedejaars studenten • Twee derdejaars studenten
14.00	14.30	Gesprek met studenten Ma Humanistiek <ul style="list-style-type: none"> • Twee eerstejaars studenten • Drie tweedejaars studenten • Drie derdejaars studenten
14.30	14.45	Overleg panel
14.45	15.30	Gesprek met docenten Ba en Ma Humanistiek
15.30	16.00	Overleg panel
16.00	16.30	Gesprek met studenten Ma ZeB
16.30	17.00	Gesprek met docenten Ma ZeB
17.00	17.30	Overleg panel
17.30	18.15	Gesprek met alumni
18.30	21.00	Diner panel

Dag 2: 14 juni 2019		
8.45	9.00	Aankomst panel
9.00	10.30	Inzien documenten, voorbereiding gesprekken
10.30	11.15	Gesprek met Opleidingscommissie (OC)
11.15	11.30	Overleg panel
11.30	12.15	Gesprek met Examencommissie (EC)
12.15	14.00	Voorbereiden eindgesprek (inclusief lunch)
14.00	14.30	Eindgesprek met management (formeel verantwoordelijken) <ul style="list-style-type: none"> • Rector magnificus • Directeur Onderwijs
14.30	16.00	Opstellen voorlopige bevindingen
16.00	16.15	Pauze
16.15	16.30	Mondelinge rapportage voorlopige bevindingen
16.30	17.30	Ontwikkelgesprek
17.30		Einde (Afsluitende borrel in Café Walden, naast de Dom.)

BIJLAGE 5: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken bestudeerd van de bacheloropleiding Humanistiek, 15 eindwerken van de masteropleiding Humanistiek en 15 van de masteropleiding Zorgethiek en Beleid. De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Alumni onderzoek en arbeidsonderzoek
- Onderwijsvisie
- Taalbeleid
- Toetsbeleid
- Opleidingsprogramma (2018-2019)
- Toetsprogramma (2018-2019)
- Curriculum evaluaties (ma ZeB, ma Hum, ba Hum, 2017, 2018)
- Jaarverslag universiteit (2017)
- Jaarverslagen examencommissie (2017, 2018)
- Notulen examencommissie (2017, 2018, 2019)
- Notulen opleidingscommissie (2017, 2018, 2019)
- Beoordelingsformulieren thesis
- Concept kwaliteitszorgplan
- Vakdossiers:
 - B1-ZIN2 (Z1-B1): Filosofie in Humanistiek
 - B1-OND3 (O1-D2): Historisch onderzoek
 - B2-AAV2 (A2-A1): Academische en arbeidsmarktgerichte vaardigheden
 - M1-ONDZ1 (1-OZ10): Onderzoek 1
 - M1-BEG1 (1-BG10): Begeleiding 1: begeleiding bij zingeving op humanistische grondslag
 - M2-BVORG1 (2-BV20C): Professional skills: servants of justice
 - M2-BVEDU2 (2-BV20A): Educatie: beroepsvaardigheden 2A
 - ZEB-10: Care Ethics: an introduction
 - ZEB-40: Theorieën van zorgethisch onderzoek

Een vakdossier bevat de onderstaande onderdelen:

- Werkboek
- Evaluaties
- Literatuur
- Cijferlijsten

Een vakdossier bevat, afhankelijk van de afrondingsvorm:

- Tentamen + antwoordsleutel
- Ingevulde tentamens
- Hertentamen + antwoordsleutel
- Papers + beoordelingsformulieren